

## Ŋwa'anjli Nnu Nōonj Kāonj nu pa thɔ nnu

Pi ni nā'anj Ŋwa'anjli pa nnu ŋa Jishɔ Krishto ni nōonj ni Jouŋ moŋ ndii ŋa pa ghaŋ piŋ ni ntɔgɔ nu moŋ ŋgə'i nthɛ piŋ yugu mbij Jishɔ Krishto Taathɔ nɛ. Mmɛ thɔ nnu Ŋwa'anjli yei pɔ pi nɔ fɛ nu kwà'a pugu pa mā'anj ghrí ni ghaŋ piŋ pei ŋa pugu tɔgɔ nu moŋ ŋgə'i nɛ ndɔ mbini ŋkwɛnɛ vugu ŋa pugu thi a tini.

Ŋwa'anjli yei fā'o ntou pa nnu nōonj pugu pa nnu ŋa Jouŋ yəi. Pi mā'anj fi'i nnu pighɔ pi ni pa chrā mili'i ŋa a pɔ pi nɔ nnu ləiŋ ni ŋgwa nduonj ndɔ pa ghaŋ piŋ moŋ pii ndii ghɔ ni nji njiŋ yi. Pi pi'i pa thɔ nnu Ŋwa'anjli yei ŋkwanj ha'anj pi ghà mbi'i ŋkhí yrāo nɛ moŋ pa nnu ŋa Jouŋ ni njəi nɛ.

Nnu ŋa Minnwi tā'a nu ŋa pi ji llo moŋ njē Ŋwa'anjli yei ŋgəi nchəiŋ moŋ ndugwi yi nɛ pɔ ŋa: Ntɔgɔ mbhɔ Jishɔ Krishto Taathɔ, Minnwi shi ŋga'a ŋguonj pa mbina pi ghao ti mfɛ ni Shata nduthɔ yi, ndɔ ŋkinɛiŋ ŋgwa pi pi ndindi ni mbɔɔ pɔ fhi pugu pa shhɛ fhi ndii ŋa a mi'ɛŋ gha'a nu pa mbina pi nɛ.

Njē yi

<sup>1</sup> Ye i pa nnu ŋa Jishɔ Krishto ni nōonj, ŋa Minnwi ni mfɛ ghɔ ŋa a nōonj ni pa puonj fā'a pi, mbɔ pa nnu ŋa a tɔthɔ ndɔgɔ li'i nɛ. Jishɔ ni ntaonj pi ŋganj ntaonj Minnwi ŋa a ghəi nchwie Jouŋ muunj fā'a yi ji pa nnu pei. <sup>2</sup> Jouŋ ni nchhu ŋguonj nnu ŋa a yəi nɛ. Nnu pighɔ ni mbɔ chrà

llo mbhō Minnwi pugu pa nnu ŋa Jishō Krishto ni nchhu shishini nē.

<sup>3</sup> Mbōrō pō ni ŋonj yē ŋa a mēiŋ chrà nnu nōonj yei ŋgǵi yi taonj nē, mbōrō pō ni ŋgwa pē ŋa pugu ya'ō ndō nchwīe pa nnu ŋa a pō monj ghō nē, nthē ŋa ndīi para.

*ŋk̄ni ni khwachəi choshi*

<sup>4</sup> ŋk̄ni llo mbhō Jounj ŋgəi mbhō khwachəi choshi ŋa a pō monj Eshia nē.

Pwapuj pugu pa ghighri pō ni pəi llo mbhō ju yē ŋa a pō, ndō ni mbō, ndō mbō nō thō nu pugu pa llo mbhō khwachəi jijwē ŋa a pō yəi faan yi nē, <sup>5</sup> pugu pa llo mbhō Jishō Krishto mbō miŋkwentie ŋa a ghà ŋgu'ō mfi'ī pi nō ha'anj a yəi nē, mbō fūonj ŋonj nō ku'ō nu monj gu, mbō ŋganj sha'a ŋguonj pa fūonj ghao monj mbhi.

Ni ju ŋa a khwā via, ŋkwe via llo monj pa phi pia ntōgō pi monj chhi yi, <sup>6</sup> ndō nchwīe via pia pō pa ghanj fē'ingieŋ monj Sha'afuonj Minnwi yi mbini mbō Tāa vi nē, ŋguonj ndigha'ō ghao pugu nji ki ndugwi yi pō ghō. A pō nēnnē.

<sup>7</sup> Lii njəi, a thō nu nē monj luluŋ,

ŋguonj ligi ghao shi njəi vi,

nji'i nthē pi ŋgwa pē ŋa pugu ni nchwē'i vi nē,

ŋguonj pa la'ataonj ŋkuonj shhē ghao shi mbō ni tu'uthō nthē vi.

A ha'anj a lē mbō nē. A yie.

<sup>8</sup> Minnwi Taathō chhu ŋa, “Mi njē yi ndō mbō ndugwi yi, mbō ju ŋa a pō, ni mbō, ndō shi nthō, ju ŋa a chaa ŋguonj nji nē.”

*Muuj ŋonj mishua nōonj nonj yi*

<sup>9</sup> A mmu, Jounj ndiŋ vəi, mbō ŋganj kwo yəi monj ŋgə'i pugu pa Sha'afuonj Minnwi pugu pa wēiŋ nu njū'ō monj tiishii ŋa pia tōgō nu monj ghō nō ghanj younjij Jishō. Pi ni nū'ōŋ a ŋkuonj muuj ŋkūnu ŋa pi mēiŋ ni Pamo titri

ṛkḥī nthe ṛja ṛki chīi chrà Minnwi pugu pa ṛja ñchhu nnu shini ṛja a pɔ nthe Jishɔ nɛ <sup>10</sup> Mi ni mbɔ moṛj Jijwe moṛj lɛmbhi Taathɔ, ṛja'ò mme ṛggì njīṛ mu nɔ ntàṛ, <sup>11</sup> a chhu nu ṛja, “Nā'ṛj nnu ṛja ɔ shi njəi nɛ moṛj ṛwa'ṛṛli ntaoṛ ni khwachəi chɔshi pɛ ṛja pugu pɔ la'ataoṛ ɛfeshɔ, ni Shimaina, ni Pegamuṛ, ni Tiatira, ni Shadi, ni Filadefia, ni Laodeshia nɛ.”

<sup>12</sup> Nnɛ ṛṛkara nɔ yəi nu ṛggì ghɔ ṛja a ni nchrā nu vəi nɛ. ṛṛga ṛkara, njəi khwachəi yaṛj tigi laṛ ṛja pi chwīe ni laoṛgo. <sup>13</sup> Titri pugu, yichəi ṛoṛ ni mbɔ nɔ muuṛ ṛoṛmishua, mā'ṛj mme ntaoṛ ndhwí, ṛgwara laoṛgo a tiri nɔ njù'ɔ yi. <sup>14</sup> ṛṛgiithɔ yi fugu nɔ frū fhu, mbini mfugu nɔ wěi. Ligi yi pɔ nɔ liṛ mójṛoṛ. <sup>15</sup> Kwo mi pɔ nɔ yichəi ṛkwaṛ tīni ṛja pi tūoṛ moṛj mójṛoṛ ndɔ njù'ɔ a lii. ṛggì yi pɔ nɔ ntou ṛkḥī ṛja a khīi ṛkhɔ nu. <sup>16</sup> A tuo khwachəi ndigi fīnəi ṛgei mbhɔ yi yi jī. Kafa chəchigəi ṛja a fā'ò paa ṛgei nɛ taṛj nchò yu. Miṛi mi pɔ nɔ minaṛj ṛja a ya nthe nu shi'i.

<sup>17</sup> Mi ni ṛga njəi, ṛṛgū shhi yu nɔ ha'ṛj ṛkukhu. Ndɔ a nū'ɔṛj mbhɔ yi yi jī mbīṛ mu, nchhu nu ṛja, “Ki'i mbɔgo gu. A mmu mbɔ fūoṛ yi ndɔ mbɔ ndugwi yi, <sup>18</sup> mbɔ ju ṛja a yi maṛj nɛ. Mi ni ṛkhu, ndɔ lii njəi, mi yi maṛj ki ndugwi yi, ndɔ mfā'ò chu'ɔ fīni gu pugu pa li'i ṛṛgwa khu.

<sup>19</sup> “Nthe yie ghɔ, nā'ṛj pa nnu ṛja ɔ yəi nɛ, pa nnu pɛ ṛja a pɔ ndwe nɛ, pugu pa nnu ṛja a shi ndɔgo li'i ndii nduoṛ nɛ. <sup>20</sup> Ndɔ nɔ pa nnu ləiṛ nthe khwachəi fīnəi pɛ ṛja ɔ ni njəi ṛgei mbhɔ a yi jī nɛ, pugu pa khwachəi yaṛj tigi laṛ ṛja pi chwīe ni laoṛgo nɛ, khwachəi fīnəi piṛghɔ ṛhaṛ ntaoṛ Minnwi ni khwachəi chɔshi piṛghɔ, khwachəi yaṛj tigi laṛ pɔ khwachəi chɔshi piṛghɔ.”

## 2

ηκἰνὶ ni chōshi Efesho

<sup>1</sup> “**Nā**’aη mfe ni ηgaη ntaon Minnwi chōshi mon Efesho: ‘Pei pa chrà ju ye ηa a tuo khwachəi fīnəi ηgei mbho yi yi jī, ηa a thō nyieη nu shīna khwachəi yaon tigi laη ηa pi chwīe ni laongo nε.

<sup>2</sup> “**Ḥji mbha fā**’a pəi, fī’i wie non yəi ni fī’i wēiη nju’o yəi mon tiishii, pugu pa fī’i ηkwaη nō ha’aη minthe pa’a pəi lo mieη shīna ni ηgwa pīphī, pəi kwo ywe’i ηgwa pε ηa pugu mēiη non yugu ni pa ghaη ntaon Jishō ndo pa’a ndo mbo yie ghō nε, njəi ηa pugu ghaη mifīi. <sup>3</sup> **Ḥji ηa pəi** thō ntī shii, ηgwēiη nju’o, njəi ηgə’i nthε ligi a, ndo pa’a ndo ηkina.

<sup>4</sup> “**Ndo** mfa’o yei nnu nō krēi nu vəi nō ghō. Pəi mī’aη khwā ye ηa pəi ni mfūon mfa’o nε. <sup>5</sup> **Nthε** yie ghō, pəi kwiη fī’i ηkwaη nō ha’aη pəi gū nε, mbā’a ηkūnu yəi, mfa’o fā’a ye ηa pəi ni mfūon mfa’a nu nε, kieη nne kaη nshi nthō njəi vəi mbi’i yaon tigi laη yəi nō lī’i yi. <sup>6</sup> **Ndo** pəi fā’o yei ta’a nnu: pəi pīna mbha fā’a pa ghaη younjin yaon ye’i Nikolou, ηa mummu pīna ηkaa mu nε.

<sup>7</sup> “**Ḥon ηa a fā**’o tənə nε, â ya’o nnu ηa Jijwe chhu ni pa chōshi nε. Ni ḥon ηa a mā’aη ti ηga’a nε, nshi mfe nji ghō nō jī nu ntīeη llo ηkuon thi chombhi, ηa a pō mon nyieη Minnwi nε.’

ηκἰνὶ ni chōshi Shimaina

<sup>8</sup> “**Nā**’aη mfe ni ηgaη ntaon Minnwi chōshi mon Shimaina: ‘Pei pa chrà fūon yi ndo mbo ndugwi yi ηa a ni ηkhu mbini nu’uη ηku’o mfa’o chombhi nε.

<sup>9</sup> “**Ḥji pa ηgə’iηgə’i** pəi pugu pa pou yəi ndo pəi ghaη fā’o. Ḥji pa nnu pīphī ηa pi chhu thō pəi nε, mbo ηgwa pε ηa pugu chhu ηa pugu pō pi pa ηgwa Juu ndo pa’a ndo mbo yie ghō nε. Pugu pō pi kīri Shata. <sup>10</sup> **Ki’i**

p̄əi p̄oḡo ṅə'í ṅa a th̄o nu nii v̄əi n̄ɛ. P̄əi líi n̄j̄əi, Shata tā'a nu mā'əṅ pich̄əi sh̄ina p̄əi moṅ ch̄əiṅ, ṅa pi yw̄e'í v̄əi, nd̄o p̄əi shi mb̄o moṅ ṅə'í n̄o wuṅ l̄embhi. P̄əi nthi a t̄ini ti nch̄əiṅ nthiṅkwo khu nu, kaṅ ñshi mf̄e ṅkie ch̄ombhi ni p̄əi.

11 “**Ḷoṅ ṅa a f̄ā'**o t̄əṅə n̄ɛ, â ya'ə nnu ṅa Jijw̄e chhu ni pa ch̄oshi n̄ɛ. Ḷoṅ ṅa a mā'əṅ ti ṅga'a n̄ɛ, mba'a mbra gu k̄əoṅ vi.’

*Ḷk̄ini* ni ch̄oshi Pegamuṅ

12 “**N̄ā'**əṅ mf̄e ni ṅgaṅ ntaoṅ Minnwi ch̄oshi moṅ Pegamuṅ: ‘Pei pa chr̄a ju ȳe ṅa a f̄ā' o kafa ch̄əch̄iḡəi mb̄o yi paa n̄j̄iṅ n̄ɛ.

13 “**Ḷji lí'í** ṅa p̄əi ch̄h̄o n̄ɛ, lí'í ṅa faaṅ Shata p̄o n̄ɛ. Nd̄o p̄əi wu'ə ṅk̄ina nch̄h̄o n̄ja'ə nch̄o. P̄əi shini nd̄o nd̄āa piṅ ȳəi mb̄iṅ mu n̄ji'í nth̄e pi moṅ p̄iṅ nd̄iṅ ṅa pi ni n̄jwi Antipa, mb̄o miṅkwent̄ie a, mb̄o ṅgaṅ ta'anju'ə. Pi ni n̄jwi vi sh̄ina p̄əi lí'í ha'əṅ Shata ch̄h̄o n̄ɛ.

14 “**Nd̄o** m̄f̄ā' o sh̄iḡeṅi pa nnu n̄o kr̄ēi nu v̄əi n̄o gh̄o. P̄əi f̄ā' o pich̄əi pa ṅgwa sh̄ina p̄əi h̄eṅe ṅa pugu thi pi ṅkuoṅ pa nnu ṅa Balaan̄ ni n̄j̄e'í nu n̄ɛ, ṅa a ni n̄j̄e'í Balake ṅa a n̄ū'əṅ k̄i'ṅḡini sh̄hi pa puoṅ Ishrae, n̄n̄e ṅa a nth̄e pugu j̄i maoṅ ṅa pi f̄ē'í pa n̄n̄wi n̄o gh̄o n̄ɛ, nd̄o mb̄ini ṅkwo sh̄úoṅ. 15 **Wu'ə** n̄eṅn̄e p̄əi p̄ini m̄f̄ā' o pich̄əi pa ṅgwa sh̄ina p̄əi ṅa pugu th̄o n̄j̄oṅ n̄j̄iṅ yaṅ ȳe'í Nikolou. 16 **Nth̄e** yie gh̄o, p̄əi p̄ā'a ṅk̄unu ȳəi. Nd̄āa n̄eṅn̄e, kaṅ ñshi nth̄o n̄j̄əi v̄əi sh̄ina kuo nd̄iṅ, mā'əṅ vugu ni nch̄h̄o ni kafa ṅa a taṅ nch̄o mu n̄ɛ.

17 “**Ḷoṅ ṅa a f̄ā'**o t̄əṅə n̄ɛ, â ya'ə nnu ṅa Jijw̄e chhu nu ni pa ch̄oshi n̄ɛ. Ni Ḷoṅ ṅa a mā'əṅ ti ṅga'a n̄ɛ, ñshi mf̄e yich̄əi ṅkwaṅ yaṅ j̄i ṅa pi m̄ēiṅ ni mana ṅa pi ni nd̄əiṅ n̄ɛ gh̄o. Mb̄ini mf̄e muuṅ ṅḡu'ə fhu gh̄o, ni ligi fhi ṅa pi

nā'anj ηkuonj ghɔ ηa sheshenonj lo nji'i nji ηkieiη ju ηa a kwe nε.'

**ηkɔni** ni chɔshi Tiatira

<sup>18</sup> “**Nā'**anj mfε ni ηganj ntaonj Minnwi chɔshi monj Tiatira: ‘Pei pa chrà Muonj Minnwi, ηa a fā'o pa ligi a pɔ nɔ liη mόνonj nε, kwò mi pɔ nɔ yichəi ηkwanj tɔni ηa pi yú'ɔ a lii nε.

<sup>19</sup> “**Ñji mbha fā'**a yəi, fi'i khwǎ yəi, piη yəi, fā'a ghèrε yəi pugu pa wēiη nu njù'ɔ yəi monj tiishii, pugu pa ηa pəi fā'a ndwε nchaa ha'anj pəi ni mfūonj mfā'a nu nε.

<sup>20</sup> “**Ndɔ** m̄fā'o yei nnu nɔ krēi nu vəi nɔ ghɔ, pəi mienj mingwε yinε mbɔ Jeshebe ηa a mēiη nonj yi ni njəili'i, ndɔ nthɔ nje'i nu, ndɔ mfī puonj fā'a paη ηa pugu nii monj nnu shúonj, ndɔ nji pa maonj ηa pi fē'i pa nnwi nɔ ghɔ nε. <sup>21</sup> **Mi ni mfε** ndii ghɔ ηa a pā'a ηkūnu yi, ndɔ a lāa pā'a nu ηkūnu yi ni nnu kwoshuonj.

<sup>22</sup> “**Lii njəi**, ñshi mā'anj vi kúonj gh̄nɔ, mā'anj ηgwa pε ηa pugu pugu pɔ nu monj shúonj nε monj titini ηgə'i, kanj a nēiη pugu pā'a ηkūnu yugu ni mbha fā'a mingwε ghɔ.

<sup>23</sup> **Ñshi mbrāo puonj pi njwi, ηguonj pa chɔshi** ghao ji ηa a mmu mbɔ ju ηa a ji ηguonj pī'i nu ηgwa, pugu pa njù'ɔ ηgwa nε, ndɔ shi mbe sheshenonj vəi wu'ɔ nɔ fā'a yi ηa a fā'a nε.

<sup>24</sup> “**Ndɔ** ni pigəi yəi monj Tiatira ηa pəi lo ηgwēiη yaonj yε'i yi ghɔ nε, ηa pəi lo nje'i yaonj ηa pi mēiη ni lá'o Shata nε, ñchhu ni pəi ηa ñshi lo nu'uj nū'ɔη yichəi lrì nduonj mbij pəi. <sup>25</sup> **Pəi** wēiη pi yaonj ηa pəi fā'o nε a tɔni ti ñshi nu'uj nthɔ. <sup>26</sup> **ηonj ηa a mā'**anj ti ηga'a nε, ju ηa a nū'ɔη pa fā'a a ti ηgəi nchəiη nɔ ndugwi yi nε, ñshi mfε ghrí ni ηganj vi nɔ sha'a nu pa la'ataonj. <sup>27</sup> **A sha'a vugu ni mbie tɔni**, nshina vugu pa kraokrao nɔ k̄η

nchí'a, wu'ɔ nɔ ha'anj mmu nduthɔ a fā'o ghrí llo mbho Tāa a nɛ. <sup>28</sup> Ñshi mfɛ fɪnəi muuŋ tutu'u ghɔ.

<sup>29</sup> “**Ŋon ŋa a fā'o tónɔ** nɛ, â ya'o nnu ŋa Jijwɛ chhu ni pa chɔshi nɛ.’

### 3

*ŋkàni* ni chɔshi Shadi

<sup>1</sup> “**Nā'**anj mfɛ ni ŋganj ntaonj Minnwi chɔshi monj Shadi: ‘Pei pa chrà ju yɛ ŋa a tuo khwachəi Jijwɛ ni khwachəi fɪnəi nɛ.

“**Ñji mbha fā'**a yəi. Pəi fā'o ŋkiɛŋ ligi ŋa pəi yi maonj, ndɔ pəi pɔ pi yi khu. <sup>2</sup> **Ĥəi** pini njwiŋ, nju'u yaonj ŋa a pi'i nu, ntā'a nu ŋkhu nɛ. Nthɛ ŋa ñdɔ nji'i njəi fā'a yəi kā'o ligi Minnwi a. <sup>3</sup> **Ĥəi** chhɔ nɛ ki'ɛ ŋkwɛŋ yaonj ŋa pəi ni mbiŋ ndɔ nja'o nɛ. **Ĥəi** nū'ɔŋ nnu ghɔ ndɔ mbā'a ŋkūnu yəi ni phi. **Ĥəi** miɛŋ ki lɔ njwiŋ ndɔllɔ, kaŋ ñshi nthɔ nɔ ŋgɪna, pa'a pəi lɔ nji'i nji ndii yɛ ŋa ñshi nshwi'i mbiŋ pəi nɛ.

<sup>4</sup> “**Ndɔ** pi wu'ɔ mfā'o shigɛi ŋgwa monj Shadi, mbɔ ŋgwa pɛ ŋa pugu lɔ nji'i mfuo nonj yugu. Pugu shi mā'anj mmɛ ndhwí fhu nyiɛŋ pigi pugu ka'a, nthɛ ŋa pugu kā'o. <sup>5</sup> **Ŋon yɛ** ŋa a shi mā'anj ti ŋga'a nɛ shi mā'anj ndhwí fhu nɔ pugu, nnɛ pa'a ñdɔ ma mfu'u ligi yi monj ŋwa'anli chombhi. Ñshi nchhu shhi Tāa a pugu pa ghanj ntaonj pi ŋa a nyanj.

<sup>6</sup> “**Ŋon ŋa a fā'o tónɔ** nɛ, â ya'o nnu ŋa Jijwɛ chhu ni pa chɔshi nɛ.’

*ŋkàni* ni chɔshi Filadefia

<sup>7</sup> “**Nā'**anj mfɛ ni ŋganj ntaonj Minnwi chɔshi Filadefia: ‘Pei pa chrà ju ŋa a yi taonjtaonj ndɔ mbɔ ŋganj nnu shini nɛ, a fā'o chu'ɔ nda ŋa a ni mbɔ yi Devi, ŋa yaonj ŋa a

chu'ɔ nɛ, minthe pa'a non lo mfini, ndo ti ä mfini pa'a non lo nchu'ɔ.

<sup>8</sup> “**Ñji mbha fã**’a pɛi. Lii njɛi, ñũ’ɔn chonda wo shhi pɛi na pinthe pa’a non lo nji’i mfini. Nji na pɛi fã’o pi muun shigɛi ghrí, ndo pɛi nũ’ɔn a chrà a, ki lo ndaa a. <sup>9</sup> **Lii njɛi**, ñshi nchwie pɛ ngwa na pugu pɔ mon kirí Shata, na pugu chhu na pugu ngwa Juu ndo ki lo mbo yie ghɔ nɛ, nchho ndɛ’i lɛ’i nɛ, lii njɛi, shi nchwie pugu tho ntu’u non yugu shhi pɛi, pugu shi nji na ñkhwã vɛi. <sup>10</sup> **Nthe** na pɛi nũ’ɔn chrà a, mbo chrà wɛin njũ’ɔ pugu tii nu shii nɛ, ñshi ndina ni pɛi mon ndii na ghagha’a tho nu mon nguon mbhi nɛ, no mōon nu ngwa pɛ na pugu pɔ chho ñkuon shhe nɛ.

<sup>11</sup> “**Ntho** nu mon kuo ndii, wɛin yaon na ɔ fã’o nɛ a tini, nji na mba’a non shiri ngá’o yɔ ñkwe. <sup>12</sup> **Non na a mã**’an ti nga’a nɛ, ñshi nchwie vi a pɔ kwini Nda Minnwi a. Mba’a a lɛ ma nu’un ntaon fɔ, ñdo mbini nã’an ligi Minnwi a mbin yu, mbini nã’an ligi la’ataon Minnwi a mbo Jerushalɛin fhi, na a taon po nshwi’i nu shhe llo mbho Minnwi a, pugu pa ligi a yi fhi nɛ, mbin yu.

<sup>13</sup> “**Non na a fã**’o tɛnɔ, â ya’o nnu na Jijwe chhu nu ni pa choshi nɛ.’

**Ñkɔni** ni choshi Laodeshia

<sup>14</sup> “**Nã**’an mfe ni ngan ntaon Minnwi choshi mon Laodeshia: ‘Pei pa chrà A yie, mbo minkwentie yɛ na a ghà ngu’ɔ nchhu pi no ha’an a yɛi nɛ, ndo mbo ngan chrã nnu shini, mbo non na nguon yaon na Minnwi chwie llo pi mbho yu nɛ.

<sup>15</sup> “**Ñji mbha fã**’a pɛi: Pɛi lo nji’i ngri ndo pa’a ndo ntunon. Njua na pɛi kan ni ngri ki ntunon. <sup>16</sup> **Nnɛ** nthe na pɛi kukhu, ki lo ntunon ndo pa’a ndo ngri nɛ, ñshi nthu vɛi nchò a mfu’u. <sup>17</sup> **Nthe** na pɛi chhu na, “Pigi fã’o,



pigi ya mbɔ shi'i, pigi lo nji'i mfā'o chà!" Ndo ki lo nji  
 ɲa pɛi pou ɲga'a, a pie ɲa pi kwoshini yɛi, pɛi ghan pou,  
 mbɔ ni chri ligi, ndo mbɔ ntii. <sup>18</sup> Mfɛ ntigi nɛ ni pɛi  
 ɲa pɛi yuon laongo ɲa pi chwie a togo pi mon mɔnon a  
 ya mbɔ ɲkiesɲ yie ghɔ nɛ mbhɔ mu, nɛ ɲa minthe pɛi  
 pɔ ghan fà'o. Pɛi yuon mɛ ndhwí fhu mbhɔ mu, nji ɲa  
 pɛi shi mā'anj mbin pɛi ki ɲgwa lo nu'uj ɲɛi nthii yɛi,  
 nthɔ ndrithɔ. Pɛi yuon fhɔ ligi mbhɔ mu ni'ij ligi pɛi  
 nji ɲa minthe pɛi yɛi lí'i. <sup>19</sup> ɲgwa pɛ ɲa ɲkhwā vugu  
 nɛ, ɲga mfɛ'i vugu mbin nju'u vugu, nɛ, pɛi fā'o ntou  
 ni'ij ɲjù'ɔ, mbā'a ɲkūnu yɛi ni phi.

<sup>20</sup> "Lii ɲɛi! Nthi chonda ɲkwɛi nu, sheshɛnon ɲa'o  
 ɲggi a nchù'ɔ chonda, ñii nda yu, ɲji maon pigi yu, pugu  
 ji pigi yu. <sup>21</sup> Ni non ɲa a mā'anj ti ɲga'a nɛ, ñshi fɛ ghrí  
 ghɔ a chhɔ yɛi a ɲkuon faan a, wu'ɔ nɔ ha'anj mummu  
 ni mā'anj ti ɲga'a nchhɔ yɛi Tāa a ɲkuon faan yi nɛ.

<sup>22</sup> "Non ɲa a fā'o tɛnɔ nɛ, â ya'o nnu ɲa Jijwɛ chhu ni  
 pa choshi nɛ."

## 4

### *Faan ɲa a pɔ po*

<sup>1</sup> Pa nnu pei ni ɲga ntogo, mbɛ'i, ɲga ɲɛi nɛ, ɲɛi  
 chonda thi yi wo po! Fūon ɲggi ɲa mi ni fūon ɲa'o a chrā  
 nu vɛi nɔ ntɔn nɛ, chhu ɲa, "Ku'ɔ hɛiɲ, kan ñshi nōon pa  
 nnu ɲa a yí'i ɲa a lōgo lí'i ndii ɲa yei ndii kwo togo nɛ."

<sup>2</sup> Wu'ɔ ndii ghɔ, mbɔ mon Jijwɛ. ɲɛi faan thi po, yichɛi  
 non chhɔ ɲkuon ghɔ. <sup>3</sup> ɲgan non ghɔ ɲa a ni nchhɔ  
 ɲkuon faan ghɔ nɛ chiachia nɔ pichɛi ɲkwan ɲgù'ɔ ɲa pi  
 mɛiɲ ni jashipa pugu kanelian. Jijwɛ ɲguyunu ɲa a líi nɔ  
 yichɛi ɲkwan ɲgù'ɔ ɲa a líi nɔ fhɔthi pi mɛiɲ ni emera  
 nɛ ghɔn vi. <sup>4</sup> Paa wuj faan ni faan yi khwɛ ghɔn yie faan.  
 Paa wuj thishi chiichii ni yi khwɛ chhɔ ɲkuon pa faan

pigho, mā'an pa mεmme ndhwí fhu ni pa nkie laonjo tho pugu. <sup>5</sup> Pa sheishei fiembí pugu pa miwara mbì taon nu nkuon faan gho. Khwachəi nki'a mōnon ni ntho nkii nu shhi faan gho mbō khwachəi Jijwe Minnwi. <sup>6</sup> Shhi faan gho yichəi yaon ni mbō fō nō mme nkhi ngrashi, nchia nu nō ngù'ō chiachia.

Khwe mimaon maon ghīn faan gho mbāon, nō sheshe ngei faan gho. Pa ligi linaon mbīn mimaon pigho, shhi, pugu pa njin. <sup>7</sup> Fūon miyaon maon gho pō nō pa'o, mbra yi pō nō fua, yichəi mbra yi pō minji mi pō nō yi nonmishua, yichəi mbra yi pō nō mimba'o na a yei nu. <sup>8</sup> Sheshe khwe mimaon maon pigho fā'o ntigao pra, pra pigho linaon ni pa ligi nkuon pugu, pugu pa mon pi. Ni naonchi pugu pa tu'u pa'a pugu lo nji'i mien chhu nu na, "Taontaon, taontaon, taontaon, a Taathō mbō Minnwi na a chaa nguon nji nε, na a pō, ndō ni mbō, ndō nthō nu nε."

<sup>9</sup> Sheshe ndii na khwe mimaon maon pigho fe ndigha'o pugu pa gha'o nu ni tōo nu ni ju na a ni chho nkuon faan gho nε, na a yi maon ki ndugwi yi nε, <sup>10</sup> paa wun ni khwe thishi chiiichi pigho gū shhi yu na a ni nchho nkuon faan gho nε, nga'o vi, mbō ju na a yi maon ki ndugwi yi nε. Pugu mā'an pa nkie pugu shhi faan gho, nchhu nu na,

<sup>11</sup> "A kā'o gō, ma Taathō yigi, mbō Minnwi yigi,  
nō kwe nu ndigha'o, ni gha'o nu, ni ghrí,  
nthε na o ni mbuon gō mbuon nguon yaon ghao,  
maon pigho wu'ō mbō ntōgō pi nkuon pwatua yo."

## 5

*Ŋwa'anli* gho pugu Muon Minji gho

<sup>1</sup> Nne ñjəi ɲwa'anjli\* ɲgei mbhɔ ʒi ju ghɔ ɲa a ni nchhɔ ɲkuon ɲaon ghɔ nɛ. Pi nā'an ɲaon mon ghɔ pugu pa ɲkũnu yi, ndia ni khwachəi lēi tītini. <sup>2</sup> Ñjəi yichəi mme ɲgaɲ ntaon Minnwi, a chhu ni mme ɲggi ɲa, "A kā'o gɔ nɔ fēi nu ɲwa'anjli yei, ndɔ mbā'a lēi yei?" <sup>3</sup> Nɔ pa'a yichəi ɲon po, ki ɲkuon shhɛ ki la'o shhɛ lɔ ɲji'i mfā'o ɲji nɔ fēi nu ɲwa'anjli ghɔ ki ndii mon yi. <sup>4</sup> Nɔ ñjē kəi nu ni ɲji nthɛ ɲa pi shini ndɔ ɲjəi yichəi ɲon ɲa a ɲkā'o nɔ fēi nu ɲwa'anjli ghɔ ki ndii mon yi. <sup>5</sup> Nɔ yichəi ta'a nthishi chii chii ghɔ chhu vəi ɲa, "Ki'i nu'uy ɲkəi. Pa'o ɲa a llo mon ndaon ɲuda, mbɔ ɲjɛɲ Fùon Devi, kwo mā'an ti ɲga'a ti minthɛ a fēi ɲwa'anjli ghɔ pugu pa khwachəi lēi ɲa pi lia nɔ ghɔ nɛ."

<sup>6</sup> Nɔ shina faon ghɔ pugu pa khwɛ mimaon maon pighɔ, pugu pa thishi chii chii pighɔ, mi ni ɲjəi Muon Minji a tithi, nɔ ha'an pi sho vi sho, ni khwachəi ndua pugu pa khwachəi ligi, mbɔ khwachəi Jijwɛ Minnwi ɲa pi taon mon ɲguon shhɛ ghao. <sup>7</sup> A ghəi ɲkwe ɲwa'anjli ghɔ llo ɲgei mbhɔ ʒi ju ɲa a ni nchhɔ ɲkuon faon ghɔ nɛ. <sup>8</sup> A ni ɲga kwo kwe ɲwa'anjli ghɔ, khwɛ mimaon maon pighɔ pugu paa wuy thishi chii chii ni yi khwɛ pighɔ gū shhi Muon Minji ghɔ, sheshe ta'a yi tuo ɲaon pa'o lóu pugu pa kumbu ɲa pi chwɛ pi ni laon go, laminda linaon mon ghɔ, mbɔ luon Minnwi pa ɲgwa Minnwi pi taontaon. <sup>9</sup> Pugu yrāo ɲkhǐ fhi, nchhu nu ɲa,

"A kā'o gɔ nɔ lɔgɔ nu ɲwa'anjli ghɔ

mbā'a pa lēi ɲa pi lēi nɔ ghɔ nɛ.

Nthɛ ɲa pi ni nsho ghɔ, ndɔ ntɔgɔ pi ɲkuon chhǐ yɔ

ɔ yuon ɲgwa mfu'u mfɛ ni Minnwi llo mon ɲguon

kiri ndaon pugu pa llo mon ɲguon ɲkwan chrà

\* 5:1 5:1 Yeini mbɔ yichəi ɲkwan ɲwa'anjli ɲa pi ghà ɲkra pi nɔ ha'an pi ghà ɲkra ɲgrào mata nɛ.

taonṭaon pugu pa kiri pa ngwa pugu pa la'ataon.  
 10 Ndo mbini nchwie vugu pugu sha'afuon mbini mbo  
 ghan fe'ingien Minnwi yia,  
 ndo pugu le nsha'a funon yugu nkuon shhe.”

11 Nne mbe'i nja'o nggi ntou ghan ntaon Minnwi, pugu  
 yien ti mbo shia kie, ti mbo pi nkanṭkan yugu, nkin faan  
 gho pugu pa mimaon maon pugu pa yoi pa thishi chichii  
 pigho. 12 Pugu chhu nu ni mme nggi na,  
 “A ka'o Muon Minji na pi ni nsho vi  
 na a kwe ghrí, pugu pa fa'o  
 pugu pa shietho, pugu pa nji  
 ni gha'o nu, ni ndigha'o, pugu pa mboro.”

13 Ndo mbini nja'o nguon mimaon na pi chwie ne po  
 pugu pa nkuon shhe pugu pa la'o shhe pugu pa moon  
 nkhi pugu pa nguon maon na a po mon nguon yugu ghao  
 ne chhu nu na,  
 “Mboro, gha'o nu pugu pa ndigha'o ni ghrí ki ndugwi yi  
 po ni ju ye na a chho nkuon faan ne,  
 pugu Muon Minji gho.”

14 Khwe mimaon maon pigho chhu na, “A po nenne!”  
 Pa thishi chichii pigho gu shhe nga'o vi.

## 6

### *Khwachai lei*

1 Nne mbe'i njei ndii na ta'a Muon Minji gho ni  
 mbe'i mfei ta'a lei shina khwachai lei gho ne, nja'o ta'a  
 miyaon maon gho chhu ni mme nggi no mbe na a wara  
 na, “Tho!” 2 Nne mbe'i njei minyenlei fhu! Non na a  
 ni nchho nkuon gho ne tuo wuon krei, pi fe nkie gho a  
 taon ntho ma'an nga'a nu, ndo shi nga'a.

3 A ni nga mbe'i mfei mbra lei gho, nja'o mbra miyaon  
 maon gho chhu na, “Tho!” 4 Yichei minyenlei taon  
 ntho, mbo nkieyi pipie. Pi ni mfe nji ni non na a nchho

ηkuonη ghō nε ηa â fu'u ghighri llo ηkuonη shhε, nne ηa ηgwa sho pichəi, pi ni mfe ηkieη mme kafa ghō.

<sup>5</sup> A ni ηga mbə'i mfēi yichəi mbra lēi ghō a pō yi trēi, ηja'ο yichəi mbra miyaon maon chhu ηa, "Thō!" Mbe'i, njəi minyienləi shhi! ηon ηa a ni nchhō ηkuonη ghō nε tuo paa yaon fī'i yaon mbhō yu. <sup>6</sup> Nja'ο yichəi yaon a pō nō ηggi, mon titri khwe mimaon maon pighō, chhu nu ηa, "Pi shi mfīni ta'a kilu\* shie γε ki trēi kilu shie† ni fī'i mbij ηa ηon mfa'a nō ta'a llé pi pe vi nō ghō nε. Ndo ki'i nji'i mbiri thi olive ηa pi ghà ndu'u wru ni mbia yi nε pugu faan thi grape ηa pi ghà nchwie là'ο ni ntíen yi!"

<sup>7</sup> A ni ηga nchu'ο yichəi mbra lēi a pō yi khwe, ηja'ο ηggi yichəi miyaon maon, mbō ηgan khwe shina, chhu ηa, "Thō!" <sup>8</sup> Mbe'i njəi minyienləi ηa a lii nō trū ηa a jē yaon nu! Ligi ηon ηa a ni nchhō ηkuonη ghō nε pō Gu, la'a pa khushhε thō nu njiη yu. Pi fe ghrí ni pugu nō fā'ο nu ta'a kaon mon khwe kaon mbhi. Pi ni mfe ghrí yei nō jwi ηgwa ni kafa pugu pa nji pugu pa ghānō pugu pa minyien mon trū ηkuonη shhε.

<sup>9</sup> A ni ηga nchu'ο yichəi mbra lēi a pō yi tieη, njəi nchəi ηgwa la'ο li'i fe'ingieη Minnwi, mbō ηgwa pε ηa pi ni njwi vugu nthε chrà Minnwi pugu pa ηa pugu thi titini mon pō nu pa minkwentie. <sup>10</sup> Pugu kəi ni nji ni mme ηggi ηa, "Yo! Taathō ηa a chaa ηguon ghrí, mbō taonjaon ndō mbō ηgan nnu shini, ο shi nchhō pi fī'i yi neieη ηkaon maa nsha'a mfe njó ni ηgwa ηkuonη shhε nthε jwi nu vigi?" <sup>11</sup> Nne pi fe mme ndhwí fhu ni sheshenon vugu, nchhu ni pugu ηa pugu fere nō kuo ndii, ti pi nu'uj njwi

\* 6:6 6:6 Yei ni mbō fī'i ye ηa ηon nthε a wu'ο nchwie brei shi'i nō ghō ηkru pi nō ta'a llé a mme nε. † 6:6 6:6 Pei pichəi ηkwan shie ηa pi ghà nchwie prupina tūon brei nō ghō.

pichəi pakwo fā'a pugu, pugu pa līn pugu ŋkwan ha'an pi jwi vugu nE, ti fi'i yugu nu'un ŋkā'o.

<sup>12</sup> A ni ŋga mbini mbə'i mfēi yichəi ta'a lēi ghɔ a pɔ yi ntigao, mbE'i njəi shhE shina ŋkiEŋ yie, minaon kara nshini nɔ ndhwí shhi, fhu ŋa a kwo linaon nE kara mbɔ nɔ chhí. <sup>13</sup> Pa ffinəi tɔthi taon ŋgū shhE wu'ɔ nɔ ha'an thi wunu ghà mā'an ntíEŋ pi ndii ŋa titini fifrəi laon chī'i vi nE. <sup>14</sup> Po fhu phE pi nɔ ŋwa'anli ŋa pi kra nu, sheshe mbra pugu pa muun ŋkūnu tri ŋkhí taon mon li'i ŋa a ghà mbɔ nE. <sup>15</sup> NnE pa fūon ŋkuon shhE pugu pa ŋgwa liEŋliEŋ, pugu pa mEmmE thishi pa shoogE, pugu pa ghan fā'o, pugu pa ghan ghrí, pugu pa sheshe ŋkwan ŋgwa, ŋkūna pugu ŋgwa pE ŋa pugu lɔ nji'i mbɔ ŋkūna nE, lEre mon pa p̄o pugu pa shina pa ŋgū'ɔ ŋkuon mbra, <sup>16</sup> nthɔ mEiŋ pa mbra pugu pa ŋgū'ɔ ŋa, "Gū mbīŋ pigi ndōiŋ vigi mbhɔ ju ŋa a chhɔ ŋkuon faan, pugu pa mbhɔ mmE pigítua Muun Minjii ghɔ, <sup>17</sup> nthE ŋa mmE llé mmE pigítua yugu kwo thɔ, ti minthE a tei gó?"

## 7

*Ta'a ŋkii* ŋkan ni khwE wun ŋkan  
ni ŋkan yi khwE ŋgwa Ishrae

<sup>1</sup> Yei gha ntɔgɔ, njəi khwE ghan ntaon Minnwi thi ŋkuon khwE ghaa shhE, ndi'i khwE fifrəi ghɔ, ŋa ki'i sheshe fifrəi tɔgɔ shhE ki ŋkuon ŋkhí ki ntu'ɔ thi. <sup>2</sup> Njəi yichəi ŋgan ntaon Minnwi, a ku'ɔ nu llɔ ŋgei sha'a minaon ni li ŋa a yi Minnwi maon nE. A mEiŋ ghan ntaon pighɔ ni ŋkiEŋ mmE ŋggi, mbɔ ghan ntaon ŋa pi fE ghrí ni pugu ŋa pugu fE ŋgə'i ni ŋkuon shhE pugu pa mon ŋkhí nE. <sup>3</sup> Nchhu nu ŋa, "Ki'i pəi yi'i mfE ŋgə'i ni ŋkuon shhE pugu pa ŋkhí ki pa thi, ti pigi nu'un nū'ɔŋ li puon fā'a Minnwi yia nɔ choyei yugu."

<sup>4</sup> Ñja' o fī'ì ngwa ña pi ni nū' on lì yugu nE pò ta'a ñkii ñkañ ni khwe wuñ ñkañ ni ñkañ yi khwe llo mon ñguon ndaonon Ishrae:

<sup>5</sup> Paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Juda, paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Reuben,

paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Ga,  
<sup>6</sup> paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Asha, paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Naftali, paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon ManashE,

<sup>7</sup> paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Shimion,

paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Levi, paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Ishaka,

<sup>8</sup> paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon Shebuluñ,

paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon JoshE, paanchro ñkañ ngwa fā' o lì gho llo mon ndaonon BenjamEiñ.

*ÑkiEñ mme yú ngwa llo mon ñguon la' ataon*

<sup>9</sup> Yei ni ñga ntogo, mbe' i ñjəi ñkiEñ mme yú ngwa ña minthe pa' a ñon lo ñji' i shia, llo mon ñguon pa la' ataon ghao, pugu pa ñguon kiri ndaonon, pugu pa llo mon pa chrà taon taon, pugu thi shhi faan pugu pa Muuñ Minjii gho, mā' an pa mme ndhwí fhu, ntuo pa ghia tan mbho pugu, <sup>10</sup> ñkəi nu ni mme ñggi ña,

“Lūgu nu llo pi mbho Minnwi yia ña a chho ñkuon faan, pugu Muuñ Minjii!”

<sup>11</sup> Pa ñguon ghan ntaon Minnwi ni nthi ñkin faan gho pugu pa ñkin pa thishi chiichi pugu pa khwe mimaon

maon. Pugu gū ni puŋ yugu shhi faaŋ ghō ŋga’o Minnwi,  
<sup>12</sup> nchhu nu ŋa,

“A pō nenne! Mbōrō pugu pa ndigha’o, ni shiethō  
 ni tōo nu, ni gha’o nu,  
 ni ghrí pugu pa nji pō ni Minnwi via  
 ki ndugwi yi! A pō nenne!”

<sup>13</sup> Nne chēi ta’a nthishi chiichi ghō pie a ŋa, “Ghaŋ  
 mā’aŋ mme ndhwí fhu pei pō pi pa gō? Pugu lo ndhō  
 pi hiŋ?” <sup>14</sup> Nchhu ghō ŋa, “Masha, o ji.” A chhu vōi ŋa,  
 “Yei pa ŋwa pē ŋa pugu taon mon mme ŋgō’i. Pugu  
 shīgao mme ndhwí fhu yugu nchwīe a fugu pi ni chhí  
 Muuŋ Minjii.

<sup>15</sup> A chwīe yie ghō pugu thi shhi faaŋ Minnwi  
 mfā’a nu mbhō yu ni tu’u pugu pa naonchi mon Nda  
 yi.

Ju ghō ŋa a chhō ŋkuon faaŋ nē  
 shi ndi’i vugu ni pō nu mi yōi pugu.

<sup>16</sup> Mba’a nji ma nu’uŋ njia vugu, ki njū’ō yugu ma nu’uŋ  
 njaon.

Mba’a minaon yi’i nthē vugu, ki sheshe yaon tuon-  
 tuon nu’uŋ ntūon vugu.

<sup>17</sup> Nthē ŋa Muuŋ Minjii ŋa a pō titri faaŋ ghō nē  
 shi mbō ŋkē’i vugu,

a shi ŋkē’i vugu ŋgōi nō ghō li’i ŋka’ashē ŋa a ŋkhí fē  
 chombhi nē.

Minnwi yiŋi ŋguon ŋkhí ligi yugu ghao.”

## 8

### *Ndigi yi khwachēi lēi*

<sup>1</sup> Muuŋ Minjii ni ŋga mbō’i yichēi lēi mfēi a pō ndigi  
 yi khwachēi, li’i lēre po ŋgōi nō ghrā awa. <sup>2</sup> Nne njei  
 khwachēi ghaŋ ntaon ŋa pugu thi shhi Minnwi. Pi fē  
 khwachēi ntāŋ ni pugu.



<sup>3</sup> Yichəi ta'a nğan ntaonj fɔ thɔ nthi shhi li'i fɛ'ingienj ntuo pɛinj ni'inj lɛi ɲa pi chwɛ pi ni laonjo, pi fɛ ntou lɛi ghɔ ɲa a pigi ŋkuonj luonj Minnwi ngwa Minnwi pi taonjtaonj fɛ'ingienj nɔ ghɔ ŋkuonj yaonj fɛ'ingienj yɛ ɲa a ni nthi li'i fɛ'ingienj shhi faan ghɔ pi chwɛ pi ni laonjo nɛ. <sup>4</sup> Ndindhi lɛi ghɔ pugu pa luonj Minnwi pa ngwa Minnwi pi taonjtaonj ku'ɔ shhi Minnwi llo mbhɔ nğan ntaonj ghɔ. <sup>5</sup> Nğan ntaonj ghɔ kwe pɛinj ghɔ ɲa pi chwɛ pi ni laonjo nɛ ni'inj mɔnjonj monj ghɔ a linaonj llo ŋkuonj li'i fɛ'ingienj ghɔ, ncha'a mā'anj ŋkuonj shhɛ, wara nu pugu pa luonj nu mbɛ lɔgɔ li'i, pa fiembɛ shɛi nu, shhɛ chɛ'i shina nu.

### *Pa ntàn*

<sup>6</sup> Nnɛ khwachəi ghanj ntaonj ɲa pugu ni mfā'o khwachəi ntàn nɛ piri nonj yugu nɔ tua nu.

<sup>7</sup> Fũonj nğan ntaonj tua ji ntàn. Wɛi pugu pa mɔnjonj ɲa a nyanj ni chhi nɛ taonj, pi mā'anj ŋkuonj shhɛ. Ŋkuonj shhɛ kii mbɔ fi'i ghrà ɲa ɔ ngrā shhɛ trɛi li'i ta'a yi pɔ nɛ. Pa thi wu'ɔ ŋkii pi fi'i yie ghɔ, ŋguonj trũ fhɛ kii ghao.

<sup>8</sup> Mbra nğan ntaonj tua ji ntàn, pi mā'anj yichəi yaonj nɔ mmɛ mbra, a kii nu ni mɔnjonj monj ŋkhɛ, ghrà ŋkhɛ, ɲa ɔ ngrā ŋkhɛ trɛi li'i ta'a li'i pɔ yie ghɔ nɛ, kara ngū pi chhi. <sup>9</sup> Mimaonj maonj monj ŋkhɛ ghɔ khu wu'ɔ fi'i yie ghɔ, pa mmɛ kikuonj piri wu'ɔ fi'i yie ghɔ.

<sup>10</sup> Yichəi mbra nğan ntaonj, mbɔ nğan shina yi trɛi tua ji ntàn, yichəi mmɛ ffinəi gū llo po, ŋkii nu nɔ ŋki'a, ngū ŋkuonj pa ninəi mbɔ fi'i yɛ ɲa ɔ ngrā ŋkhɛ trɛi li'i ta'a li'i pɔ yie nɛ, mbini ngū ŋkuonj pa ŋka'ashɛ. <sup>11</sup> Ligi ffinəi ghɔ pɔ pi Lwilwi\*. Ta'a li'i nɔ ha'anj ɔ ngrā ŋkhɛ

---

\* 8:11 8:11 Ligi yei pɔ pi yichəi ŋkwanj trũ pugu yaonj lwillwi ɲa a ghà ntaonj monj ghɔ.

gho trɛi li'i, kara ngū yi lwilwi. Ntou ngwa khu nthɛ nkhi gho, nthɛ ɲa pi chwɛ a pɔ yi lwilwi.

<sup>12</sup> Yichəi ta'a ngan ntaon gho, mbɔ ngan shina yi khwɛ, tua ji ntan pi chwɛ fi'i ghrà minaon ɲa ɔ ngrā trɛi li'i ta'a li'i pɔ yie nɛ, ni wu'ɔ fi'i ghrà fhu gho, ni fi'i ghrà finəi, ghrà lí'ɛ yugu gho kara ngū njin. Minthɛ pi chwɛ fi'i ghrà naonchi gho pa'a a lo nu'un ndi'ɛ nu, fi'i ghrà tu'u gho ɲkaa yu.

<sup>13</sup> Nnɛ mbɛ'i, nja'o mimba'o a kəi nu ni mmɛ nggì nɔ ha'an a ni njei ntɔɔ nu tho a nɛ, nchhu nu ɲa, "ŋgə'i, ngə'i, ngə'i ni ngwa pɛ ɲa pugu chho ɲkuon shhɛ nɛ, nɔ ha'an pi shi ntua pichəi pa ntan pigho ɲa trɛi ghan ntaon pigho tā'a nu ntua nɛ."

## 9

<sup>1</sup> Nnɛ, yichəi ta'a ngan ntaon, mbɔ ngan tiɛn shina tua ji ntan. Njəi finəi gū shhɛ llo po, pi fɛ chu'ɔ cho shin ki ndugwi yi gho. <sup>2</sup> A chu'ɔ cho shin ki ndugwi yi gho, ndindhi taon cho gho nɔ ha'an a taon pi mon mmɛ li'i liɛn, ndindhi llo mon shin gho chwɛ minaon pugu moon gha mbhi shini.

<sup>3</sup> Ngwín taon mon ndindhi gho nshwi'i ɲkuon shhɛ, pi fɛ ghrí ni pugu nɔ ghrí ɲiɛn ɲkuon shhɛ. <sup>4</sup> Pi ni nchhu ni pugu ɲa ki'i pugu fɛ ngə'i ni trū ɲkuon shhɛ, ki sheshe yaon shhɛ ɲa a yi fhɛ ɲkhɛ nu nɛ, ki sheshe thi, ki trū, pugu wu'ɔ mfɛ ngə'i pi ni ngwa pɛ ɲa pugu fā'o lì Minnwi choyei pugu nɛ. <sup>5</sup> Pi ni miɛn vugu ɲa pugu fɛ ngə'i ni ngwa pigho nɔ tiɛn nàon, ndo ki lo njwi vugu, yú'ɔ ɲa ngwa pigho ni mfā'o nu llo ɲkuon ngə'i gho nɛ pɔ nɔ yú'ɔ ɲa ɲon ghà mfā'o ndii ɲa ɲiɛn naon vi nɛ. <sup>6</sup> Mon pa llé pigho, ngwa shi ntā'a gu ndo pa'a ndo njəi, pugu shi ntā'a gu ndo gu ntei vugu.

<sup>7</sup> Pa ngwín pigho ni mbo no pa minyienlɛi na pi piri vugu no mā'an nu nchho. Pichɛi yaon ni mbo tho pugu no nkie na pi chwie ni laongo, mini munu po no mini ngwamishua. <sup>8</sup> Ngiiho yugu po no ngiiho pingɛ, shua munu po no shua pa'o, <sup>9</sup> Pugu fā'o yaon ki'i njù'ɔ yugu a po pi no tɛni, nggì pra yugu po pi no nggì ntou nkwan mitu na a ghà nshuu pa minyienlɛi nshuu vugu nɛ, ntei ngɛi nu li'i nchhò. <sup>10</sup> Shie yugu pugu pa kwɛi nu yugu po ni nien. Ghrí yugu no chwie nu ngwa ya'o yú'ɔ no tiɛn nàon po pi mon shie yugu ghò. <sup>11</sup> Fùon vugu na a sha'a vugu nɛ po ngan ntaon shin ki ndugwi yi fò. Ligi yi mon chrà Hibru po na Abadon\*, mbo mon chrà Gri na Apolion†.

<sup>12</sup> Fùon ngə'i kwo togo, lii njei, yi paa wu'ɔ mbi'i ntho nu.

<sup>13</sup> Yichɛi mbra ngan ntaon, mbo ngan ntigao shina tua ji ntan. Nja'o nggì llo mon khwɛ ndua li'i fe'ingien ghò na pi chwie pi ni laongo shhi Minnwi nɛ. <sup>14</sup> A chhu nu ni yichɛi mbra ngan ntaon ghò, mbo ngan ntigao shina, na a ni mfā'o ntan ghò na, "Kigɛi khwɛ ghan ntaon Minnwi pɛ na pi krao vugu yɛi mme nkhi Yufɛɛ nɛ." <sup>15</sup> Nnɛ pi fɛi khwɛ ghan ntaon pigho na pi ni nkwo piri vugu no ndii ghò, llɛ ghò, nàon ghò, ni nga'o ghò nɛ, na pugu jwi fi'i ghrà ngwa na ò ngrā nguon ngwa trɛi li'i ta'a li'i po yie nɛ. <sup>16</sup> Mi ni nja'o fi'i ghan nchhò na pugu ni nku'ɔ nɛ a po paa nkii nchu'u.

<sup>17</sup> Yei nkwan ha'an mi ni njei pa minyienlɛi mon nnu ghò na pi ni nōon vɛi nɛ, pugu pa ngwa pɛ na pugu ni nku'ɔ nkuon pugu nɛ: Pugu ni ngwɛ pa tɛni ki'i njù'ɔ yugu, ngwrà yi po no ngwrà mōon. Pugu pa ngù'ɔ na a lili nɛ, pugu pa ngwrà fhɔ ya'o pipie. Pa tho minyienlɛi

\* 9:11 9:11 Abadon po na piri nu. † 9:11 9:11 Apolion po na ngan piri li'i.

pigho pɔ nɔ tho pa pa'o. Mόnon pugu pa ndindhi ni ngu'ɔ mikanj taon nu nchò pugu. <sup>18</sup> Fi'i ghrà ngwa ηa ò ngrā ngwa trɛi li'i ta'a li'i pɔ yie nɛ khu ntɔgɔ pi ηkuon ηgə'i pei, ntɔgɔ pi ηkuon mόnon, ndindhi, ni mόnon ηgù'ɔ mikanj ηa a taon nu nchò pa minyienlɛi pigho nɛ. <sup>19</sup> Nthɛ ηa ghrí minyienlɛi pigho ni mbɔ pi nchò pugu pugu pa shie yugu. Nthɛ ηa pa shie pugu pɔ pi nɔ mitwɛ'i ni tho pugu, pugu lɛin ηgwa pi ni yie ghɔ.

<sup>20</sup> Pigəi ηgwa ηa pi shini ndɔ njwi vugu ntɔgɔ pi ηkuon ηgə'i pei nɛ, shini ndɔ mbā'a ηkũnu yugu nthɛ mbha fà'a pugu, ki mien gha'o nu pa minwɛin pugu pa nnwi ηa pi chwɛ ni laongo pugu pa tɛni tininchoon pugu pa pichəi ηkwan tɛni ηa a pɔ pi pipie, pugu pa ηgù'ɔ ni thi. Mbɔ pa nnwi ηa pinthɛ pa'a pugu lɔ njəi li'i, ki nja'o li'i, ki nyien. <sup>21</sup> Pugu shini ndɔ mbā'a ηkũnu yugu nji'i nthɛ pi nɔ pa nnu jwi ηgwa, nnu tou ηgan, ki nnu shúon pugu pa ηgina.

## 10

### *ηgan ntaon Minnwi pugu muun mi ηwa'anli*

<sup>1</sup> Njəi yichəi ta'a tɛtini ηgan ntaon Minnwi shwi'i nu shhɛ llɔ mon po, ndin mon luluη, jijwɛ ηguηnnu nnu pɔ tɔthi tho yu, mini mi pɔ nɔ minaon, kwò mi pɔ nɔ ləi mόnon. <sup>2</sup> A tuo muun mi ηwa'anli mbhɔ yu ηa a ni mbɔ yi ηa'an. A tigi ηgei kwò yi yi jɛ ηkuon ηkhɪ, yi ηkwɛi pɔ ηkuon shhɛ, <sup>3</sup> a kəi ni mmɛ ηggɪ ηa a pɔ nɔ yi pa'o ndii ηa a phɔ nɛ. A ni ηga mɛin, khwachəi miwara mbɛ wara.

<sup>4</sup> Khwachəi pa miwara mbɛ pigho ni nga ηgwara, mi ni ηkwo tā'a nā'an, ndɔ nja'o ηggɪ llɔ po a chhu nu ηa, "Ləin nnu ηa khwachəi pa miwara mbɛ pigho chhu nɛ, ki lɔ nji'i nā'an shhɛ."

<sup>5</sup> Ɔgaŋ ntaon Minnwi ŋa mi ni njei vi a thi ŋkuon ŋkhi pugu ŋkuon shhe ne k̄er̄e ŋgei mbho yi yi ji po, <sup>6</sup> nshwēi ni ligi Minnwi ŋa a yi maon ki lo ma ŋkhu ne, ŋa a chwē po pugu pa yaon ŋa a po mon ghō ne, nchwē shhe pugu pa yaon ŋa a po mon ghō ne pugu pa ŋkhi ni pa yaon ŋa a po mon ghō ne, ŋa, “Mba’a yiri nu nu’uŋ mbo. <sup>7</sup> Ndo ŋgaŋ ntaon Minnwi mbo ŋgaŋ khwachēi shina shi ŋga ntua ntān yi, kaŋ Minnwi shi nchwē nnu lēin ŋa a ni ŋkā’a ne. A shi ndōgo li’i pi wu’o no ha’aj a ni nchi ni puon fa’a pi mbo pa njeili’i Minnwi.”

<sup>8</sup> Nenne, ŋgē ŋa ŋki ya’o llo po ne chrā vēi ŋkamu’oŋ, nchhu nu ŋa, “Ghēi ŋkwe ŋwa’anli ŋa a yi ŋa’an mbho ŋgaŋ ntaon Minnwi ŋa a thi ŋkuon ŋkhi pugu shhe ne.”

<sup>9</sup> Nne, ŋgēi mbara ŋgaŋ ntaon Minnwi ghō nchhu ghō ŋa a fe muuŋ mi ŋwa’anli ghō vēi. A chhu vēi ŋa, “Kwe ŋkru, a shi nchwē mon puŋ yō llwī, ndo mon nchō yō shi ndin pi no llo.” <sup>10</sup> ŋkwe muuŋ ŋwa’anli ghō mbho ŋgaŋ ntaon Minnwi ghō ŋkru. A ni ndin pi no llo mon nchō a, ndo ŋga ŋkwo kru, a chwē puŋ a llwī.

<sup>11</sup> Pi chhu vēi ŋa, “o shi mbini nu’uŋ nchhu ŋkani Minnwi nthē ntou pa ŋgwa pugu pa taon taon pugu ŋkwan ŋkwan chrā pa taon pugu pa fūon.”

## 11

### *Paa pa minkwentie*

<sup>1</sup> Pi ni mfe muuŋ thi fi’i yaon vēi a po no mbie, yichēi ŋon chhu vēi ŋa, “Lollo mfi’i Nda Minnwi pugu pa li’i fe’ingien pugu pa ŋgwa ŋa pugu tho ŋga’o Minnwi mon ghō ne. <sup>2</sup> Ndo ki’i mfi’i yina ŋa a po mbhi Nda Minnwi nthē ŋa pi kwo fe yie ghō ni pa la’ataon ndo pugu shi ni la’ataon taontaon la’o kwō pugu no khwe wuŋ nāon ni nāon yi paa. <sup>3</sup> Nshi mfe nji ni paa pa minkwentie paŋ

pugu yəi nnu mfi'i nɔ ta'a ŋkaŋ ni paa ŋkii ni ntigao wuŋ lɛmbhi. Pugu shi mbɔ moŋ ndhwí ywei gu."

<sup>4</sup> Yei paa pa thi olive pugu pa paa yaon tigi laŋ ŋa a thi shhi Taathɔ ŋa a ghà nsha'a ŋkuon shhɛ nɛ. <sup>5</sup> Sheshenon ntā'a nu ndəin vugu, mónon taon nchò pugu nshi'i mimbina yugu, moŋ yei shendaon, sheshenon ntā'a nu nchwie nnu ŋgə'i mbin pugu pi jwi vugu nɛnnɛ. <sup>6</sup> Pugu fā'o ghrí nɔ fīni nu po, nɛ ŋa ki'i mbí llɔ moŋ llé pighɔ ŋa pugu thɔ nchhu pa nnu ŋa pugu yəi nɛ, ndɔ pugu fā'o nji mbin pa ŋkhí nɔ kara nu vugu pugu gū chhi pugu pa mā'an nu ŋguon ŋkwaŋ ŋgə'i ghao ŋkuon shhɛ moŋ sheshe ndii ha'an pugu khwā nɛ.

<sup>7</sup> Pugu shi ŋga ŋkwo mī'ɛŋ ni chíi nu ŋkəni yugu, minyien piphí yɛ ŋa a taon moŋ shin ki ndugwi yi nɛ, mā'an vugu ni nchhò, ŋga'a vugu, ndɔ njwi vugu. <sup>8</sup> Pa khu yugu nūan shendaon moŋ mme la'ataon ŋa nɔ lì, pi mēin ni "Shodon" ki "Ijpti," mbɔ li'i ŋa pi ni ŋkwīn Taathɔ vugu ŋkuon wá'a nɛ. <sup>9</sup> Nɔ trɛi llé ni ghrà yi pichəi llɔ shina kírí pa ŋgwa pugu pa kírí ndaonon, pugu pa chrà taon taon, pugu pa la'ataon shi mbɛ'i khu pugu ndɔ ndāa nɔ mien nu pi twei vugu. <sup>10</sup> ŋgwa pɛ ŋa pugu chhɔ ŋkuon shhɛ nɛ shi mfā'o pwanju'ɔ nthɛ vugu, nchwie pa jì, ntaon pa yaon fé ni non pugu, nthɛ ŋa paa pa njəli'i Minnwi pei ni mbɔ pa thɔpa'o ni ŋgwa pɛ ŋa pugu ni nchhɔ nu ŋkuon shhɛ.

<sup>11</sup> Nɔ trɛi llé ni ghrà yi ghɔ ni ŋga ntɔgɔ, jijwe chombhi llɔ mbhɔ Minnwi nii mbin pugu, pugu lollo ntithi ŋkuon kwò muŋu, ŋkieŋ mme pɔgɔ gu wēin ŋgwa pɛ ŋa pugu ni njəi vugu nɛ. <sup>12</sup> Nnɛ, ŋkieŋ mme ŋgɔ taon po, nchhu nu ni pugu ŋa, "Pəi ku'ɔ hɛin!" Pugu ku'ɔ po moŋ lúluŋ pa mbina pugu pɛ'i nu.

## Nnu Nōon 11:13 23 Nnu Nōon 11:19

<sup>13</sup> Wu'ɔ ndii ghɔ, shhɛ chī'i ŋkieŋ yie ghɔ nshina, ta'a ghrà mon la'ataon ghɔ nɔ ha'an ɔ ngrā wuŋ li'i a pɔ yie ghɔ nɛ, gū shhɛ. Khwachəi ŋkaŋ ŋgwa ni ŋkhu nɔ ha'an shhɛ ghɔ ni nchī'i ŋka'a nɛ, pigəi yugu fā'o mme pɔɔɔ gu, pugu fɛ ndigha'o ni Minnwi po.

<sup>14</sup> Mbra ŋgə'i ghɔ kwo tɔɔɔ, lii njəi, yi trɛi thɔ nu nɔ kuo ndii.

*Ntàn ŋgaŋ ntaon Minnwi mbɔ* ŋgaŋ khwachəi shina

<sup>15</sup> Nnɛ, ŋgaŋ ntaon Minnwi mbɔ ŋgaŋ khwachəi shina tua ji ntàn pa mme ŋggi, chhu nu po ŋa,

“Sha'afuon ŋkuon mbhi gū Sha'afuon Taathɔ via pugu yi  
Ju ŋa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ ŋkwe nɛ,  
a shi nsha'a nɔ ŋguon ndii ghao.”

<sup>16</sup> Paa wuŋ thishi chiiichii ni yi khwe ŋa pugu ni nchɔ ŋkuon pa faan pugu shhi Minnwi nɛ, gū ni miŋi muŋu shhɛ ŋga'o Minnwi, <sup>17</sup> nchhu nu ŋa,

“Pigi fɛ tōo nu vɛ ma Minnwi Taathɔ  
ŋa a chaa ŋguon nji nɛ, ŋa a pɔ, ndɔ ni mbo  
nthɛ ŋa ɔ kwo kwe mme ghrí yɔ  
ndɔ njɛ sha'a nu.

<sup>18</sup> Pa la'ataon fā'o pigitia,  
ndɔ pigitia yɔ ni nthɔ,  
mbo ndii ŋa pi shi nsha'a ŋgwa ŋa pugu kwo khu nɛ.

Ndii thɔ nɔ kɛnɛiŋ nu puon fā'a pɔ,  
mbo pa njəilī'i pɔ pugu pa ŋgwa pɔ,  
mbo ŋgwa pɛ ŋa pugu pɔɔɔ ghɔ nɛ,  
pa miŋkwasha pugu pa ŋgwa liɛŋliɛŋ.

Ndii kwo thɔ nɔ piri nu ŋgwa pɛ ha'an pugu piri ŋkuon shhɛ nɛ.”

<sup>19</sup> Nnɛ, Nda Minnwi po chu'ɔ, pi yəi ŋkùŋ nū'ɔŋ kina yi pugu pa ŋgwa mon Nda ju Minnwi. Pa fiembī ni nshēi

nu, ndo nduo nu, pa luo nu miwara mbì pìni mbo, shhe shina, mmε wěi gū.

## 12

*Mingwe* chəi pugu mmε ndaon  
mikwokwo, pi mēin ni dragon

<sup>1</sup> ŋkieŋ mmε li nōon non yi po, mingwe chəi ŋa ndhwí yi ni mbo pi minaon, fhú pɔ la'ò kwò yu, ni ŋkie ni paanchro fínəi ŋkuon pɔ thɔ yu. <sup>2</sup> A ni mbo ni nshūu, nchhɔ ŋkəi nu nthε yú'ɔ pugu pa ŋgə'i phi.

<sup>3</sup> Yichəi li pìni ntaon po, ŋga njəi nu, mmε mikwokwo pipie, mfā'ò khwachəi thɔ ni wuŋ ndua ni khwachəi ŋkie thɔ yu. <sup>4</sup> Shie yi yīgi ta'a ghrà pa fínəi po nɔ ha'an ɔ ŋgrā ŋguon fínəi po a taon trɛi ghrà, mā'an vugu ŋkuon shhe. Minyien ghɔ tithi yəi mingwe ghɔ ŋa a ni ntā'a nu mbhi nε, nnε ŋa a gha mbhi muuŋ yi ghɔ, a kē'i ŋkruru.

<sup>5</sup> A phi muuŋ mimbia, mbo ye ŋa a shi nsha'a ŋguon pa la'ataon ghao ni mbie tɪni nε, ndo pi ki'i njā muuŋ ghɔ jā ŋku'ɔ nɔ yəi Minnwi pugu pa faan yi. <sup>6</sup> Mingwe ghɔ tei ŋgəi mon ŋkūnu njó li'i ha'an Minnwi ni ŋkwo piri nū'ɔŋ, mbo li'i ŋa pi shi ŋkugwi vi nɔ ta'a ŋkan ni paa ŋkii ni ntigao wuŋ llεmbhi.

*Pi mā'an* Shata ŋkuon shhe

<sup>7</sup> Nnε, nchhɔ gū po. Maikə pugu pa ghan ntaon pi thɔ mā'an mmε mikwokwo ghɔ ŋa pi mēin ni dragon nε. Mikwokwo ghɔ pugu pa ji pa ghan ntaon mā'an vugu ŋkaa pugu. <sup>8</sup> Ndo pi gha'a pa minyien ghɔ, pa'a shina lɔ nu'un mbi'i ni pugu po. <sup>9</sup> Pi mā'an mmε minyien ghɔ shhe, mbo mmε mitwε'i llεshhi ŋa pi mēin vi ni devɪ ki Shata nε, mbo ŋgan fii ŋguon mbhi. Pi ni mā'an vi ŋkuon shhe, mā'an pa ghan ntaon pi pugu pugu.

<sup>10</sup> Nja'ò ŋkieŋ mmε ŋgɔ po chhu nu ŋa,



Nnu Nōon 12:11 25 Nnu Nōon 12:17

“Ndwe lūgu nu pugu pa ghrí  
pugu pa Sha’afuon Minnwi via  
ni nji Ju na Minnwi Chu’o Ntaon nō ŋkwe ne kwo  
tho,

nthe na pi kwo mā’añ ngan shwei fañ pa lij pia shhi  
Minnwi shhe,  
na a ghà nchhu pa fañ pa lij pia  
mon naonchi pugu pa tu’u shhi Minnwi yia ne.

<sup>11</sup> Pi kwo gha’a vi ntogō pi ŋkuon chhi Muon Minjii  
pugu pa nnu shini ha’añ pugu chii ne,  
ndō pugu ni ŋkhwā chombhi yugu wu’o shigei ti nchəin  
nthin kwo  
na mimfe pugu khu nthe vi.

<sup>12</sup> Nthe yie ghō, fā’o pwanju’o ma po  
pugu pa pəi na pəi chho mon ghō ne.  
Ndo ŋgə’i pō ni pəi ma ŋkuon shhe pugu pa mon ŋkhī,  
nthe na devi shwi’i shhe mbara vəi mon mme  
pigitia  
nthe na a ji na ndii yi kwi’i.”

<sup>13</sup> Ndi na mikwokwo ghō ni njəi na pi mā’añ vi ŋkuon  
shhe ne, a tei njin mingwe ye na a ni mbhi muon mimbia  
ne. <sup>14</sup> Ndo pi ni mfe paa pra mme mimba’o ni mingwe  
ghō, nne na minthe a yei ntei mitwe’i ghō ŋgəi mon  
ŋkūnu njó, nō li’i ha’añ pi fā’o nō kugwi nu vi nō trei  
nga’o ni ghrà yi ne.

<sup>15</sup> Mitwe’i ghō shā’o ŋkhī nō ninəi llo nchō yu njin  
mingwe ghō nne na a tien vi ŋgəi nō ghō. <sup>16</sup> Ndo shhe  
ghere mingwe ghō, shhe na’añ nchō yi mmi ninəi ghō  
na minyien ghō shā’o llo nchō yu ne. <sup>17</sup> Nenne, túa  
minyien ghō pigi mbin mingwe ghō, a ghəi nō mā’añ nu  
pigəi puon mingwe ghō ni nchhō, mbō ŋguon pa ŋwa  
pe na pugu nū’ōn kəna Minnwi ndō ŋgewein nnu shini na  
Jishō nōon ne.

<sup>18</sup> Ndɔ a thi ŋkuon shíshhɛ ŋkɪŋ ŋkhĩ.

## 13

### *Fũon minyien*

<sup>1</sup> Ñjəi yichəi minyien a taon nu mon ŋkhĩ ni wuŋ ndua pugu pa khwachəi thɔ ni wuŋ ŋkie ŋkuon pa ndua pi, ni pa ligi nchi'əshə ŋkuon pa thɔ pi. <sup>2</sup> Minyien ŋa mi ni ŋjəi nɛ ni mbɔ nɔ minchrɔ, kwɔ mi pɔ nɔ yi miŋanien, nchɔ yi pɔ nɔ nchɔ pa'o. Mmɛ mikwokwo ŋa pi mɛiŋ ni dragon nɛ fɛ ŋjɪ yi pugu pa faan yi ni mmɛ ghrí ghɔ.

<sup>3</sup> Yichəi ta'a thɔ yi pɔ nɔ ha'an a fa'o fí ŋa minthɛ a jwi vi. Ndɔ fí ghɔ ŋa a kan ni nthɛ a jwi vi nɛ mmɛ, ŋguon ŋkuon shhɛ ghao ghrāo nɔ ha'an pugu ni njou njiŋ minyien ghɔ nɛ. <sup>4</sup> Pugu ni ŋga'o mmɛ mikwokwo ghɔ nthɛ ŋa a fɛ ghrí yi ni minyien ghɔ ndɔ pugu gha'o minyien ghɔ, nchhu nu ŋa, "A gɔ nɔ minyien yei, ndɔ a nthɛ a wie pugu gɔ ŋgwie ŋkrɔ?"

<sup>5</sup> Nnɛ, pi mien minyien ghɔ a chrā pa chrà nōon non pugu pa chrà nchi'əshə nɔ ligi Minnwi. Pi fɛ ŋjɪ ghɔ nɔ chwie nu nnu ŋa a tā'a nu nɛ nɔ khwɛ wuŋ nāon ni nāon yi paa. <sup>6</sup> A ŋa'an nchɔ yi nɔ chrā nu pa chrà nchi'əshə nthɛ Minnwi, nthɔ nchĩ'ə ligi yi pugu pa lĩ'ĩ chhɔ yi, pugu pa ŋgwa pɛ ŋa pugu chhɔ pi po nɛ. <sup>7</sup> Pi ni mbini mien vi ŋa a mā'an pa ŋgwa Minnwi pi taon taon ni nchhɔ ndɔ ŋga'a vugu, pi fɛ ghrí mbiŋ pa ŋguon pa ndaonon, pugu pa kirí ŋgwa, ni pa ŋgwa llɔ mon chrà taon taon pugu pa la'ataon. <sup>8</sup> ŋguon pa ŋgwa ŋa pugu chhɔ ŋkuon mbhi nɛ shi ŋga'o vi, ŋkieŋ ŋgwa pɛ ŋa pi ni nā'an ligi yugu ŋkaon Minnwi maa chwie mbhi mon ŋwa'anli chombhi mbɔ yi Muuŋ Minji ŋa pi ni njwi vi nɛ.

<sup>9</sup> Sheshenon mfā'o tónə, â ya'o.

<sup>10</sup> Šheshenonj mbɔ ɲa pi shi ɲgwēiɲ vi nɔ ɲganj chóɲ,  
 kaɲ pi shi ɲgwēiɲ vi nɔ ɲganj chóɲ.  
 Šheshenonj mbɔ ɲa pi shi nsho vi ni kafa,  
 kaɲ pi shi nsho vi ni kafa.

Yei gè ni ɲgwa Minnwi pi taonjaon nɔ tii nu shii pugu  
 pa piɲ.

### *Mbra minyienj*

<sup>11</sup> Nnɛ, ɲjəɪ yichəɪ minyienj a taonj nu monj shhɛ mfā'o  
 paa ndua nɔ muuɲ minjii, nchrā nu nɔ mme mikwokwo  
 ɲa pi mēiɲ ni dragonj nɛ. <sup>12</sup> A ni nōonj ɲguonj ɲjɪ fūonj  
 minyienj shhi yu nchwīe ɲkuonj mbhi pugu pa ɲguonj ɲgwa  
 monj ghɔ gha'o fūonj minyienj ghɔ ɲa mme fi yi ni ntini  
 nɛ. <sup>13</sup> A ni nōonj ntou pa li, nchwīe ti mōonj llo po  
 nshwi'i shhɛ shhi ɲgwa <sup>14</sup> ntogɔ ɲkuonj pa li ɲa pi ni mienj  
 ɲa a fā'a shhi minyienj ghɔ nɛ, a fi ɲgwa pɛ ɲa pugu  
 chhɔ ɲkuonj shhɛ, nshwei vugu ɲa pugu chwīe yaonj a fhi  
 minyienj yɛ ɲa kafa ni ndəiɲ vi a lo mbi'i yi maonj nɛ. <sup>15</sup> Pi  
 mienj mbra minyienj ghɔ ɲa a fɛ jijwɛ ni yaonj ghɔ ɲa pi  
 chwīe a fhi fūonj minyienj nɛ, nne ɲa minthɛ yaonj ghɔ ɲa  
 pi chwīe a fhi minyienj ghɔ nɛ a ka chrachra, nchwīe pi  
 jwi ɲgwa pɛ ɲa pugu lāa ɲa mba'a pugu gha'o yaonj ɲa pi  
 chwīe a fhi minyienj ghɔ nɛ.

<sup>16</sup> Minyienj ghɔ ɲjɪ ɲguonj ɲgwa ghao, pa miɲkwasha  
 pugu pa ɲgwa liɛɲliɛɲ, pa fā'o pugu pa mbou, pa ɲkūna  
 pugu pa ɲgwa gha, ɲa pi nū'ɔɲ li nɔ ɲgei mbhɔ jɪ yugu ki  
 nɔ choyei yugu. <sup>17</sup> Pugu ni nchwīe yei nnu nne ɲa minthɛ  
 pa'a sheshenonj lo njuonj yaonj ki fini, kaɲ a nɛ a fā'o li ghɔ  
 mbɔ ligi minyienj ghɔ ki fi'i ndigi yaonj ɲa a thi nɔ ligi yi  
 nɛ. <sup>18</sup> Yei fɛ gè ni shiethɔ. Sheshenonj ɲa a ji nnu nɛ pi'i  
 njɲɲ ligi yaonj ɲa a thi nɔ minyienj ghɔ nɛ nthɛ ɲa njɲɲ  
 yaonj shia ghɔ nɛ thi pi nɔ ligi ɲonj, yaonj shia yei ghɔ po  
 ntigao ɲkii ni ntigao wuɲ ni ndigi yi ntigao (666).

## 14

*Muun Minji* pugu pa ngwa pi

<sup>1</sup> Nne mbe'i, nga njei nu ne, Muun Minji gho thi nkuon Mbira Shayaon pugu pa ta'a nki nkan ni khwe wun nkan ni nkan ngwa yi khwe na pugu ni mfa'o ligi yi pugu ligi Taa vi choyei pugu. <sup>2</sup> Nja'o yichai nggi llo po, a po no ntou pa nkhi na a wara nu no nggi mme miwara mbi. Nggi na mi ni nja'o ne ni mbo no nggi ntou ngwa na pugu tho mba'o llo.

<sup>3</sup> Pugu ni nchho nrao nkhi fhi shhi faan pugu pa shhi khwe pa miyaon maon pigho pugu pa thishi chichi. Yichai non kan ni mfe pa'a a lo nje'i nkhi gho nkie n ta'a nki nkan ni khwe wun nkan ni nkan yi khwe na pi ni njuon vugu shina pa ngwa nkuon shhe ne. <sup>4</sup> A ngwa pei na pugu shi lo nji'i mfuo non yugu ni pinje, nthe na pugu shi ya'a nuan pugu pa pinje. A pugu mbo ngwa pe na pugu yon njin Muun Minji gho sheshe li'i na a ghei nu ne. Pi yon pei ngwa shina pa ngwa nkuon shhe no funon tie n thi mbho Minnwi pugu Muun Minji. <sup>5</sup> Pugu shini ndo naa ma nde'i ngien, nthe na pugu lo nji'i mfa'o ntoi.

*nkani* llo mbho trei ghan ntaon Minnwi

<sup>6</sup> Njei yichai ta'a ngan ntaon Minnwi, a yei ntogo nu tho pigi ni pwa pisha'akho na a lo nji'i mfa'o ndugwi yi no chi nu ni ngwa na pugu po nkuon shhe ne, ni nguon pa la'ataon, ni kiri ndaon, ni ngwa llo mon chra taon taon, ni kiri ngwa. <sup>7</sup> A chhu ni mme nggi na, "Pogo Minnwi, mfe ndigha'o gho nthe na ndi sh'a kwo tho ndo nga'o vi na a chwie po pugu pa shhe ne, pa mme nkhi pugu pa nkhi nka'ash."

<sup>8</sup> Yichai ta'a ngan ntaon Minnwi mbo mbira yi pini nu'un mbara, nchhu nu na, "A gu, a gu mbo mme la'ataon

Babilon, a pɔ nɔ mingwɛ ɲa a chwīe ɲguon pa la'ataon ghao nnu là'o ɲjù'ɔ kwoshuon yi."

<sup>9</sup> Yichəi ɲgan ntaon Minnwi, mbɔ ɲgan shina yi trɛi, yōu ɲjin yugu, nchhu nu ni ɲji ɲa, "Sheshɛnon ɲga'o minyien ghɔ pugu yaon ɲa pi chwīe nɔ fhi yi nɛ, mbin li ghɔ choyei yu ki ɲkuon mbhɔ yi, <sup>10</sup> kan ju ɲkaa yu shi nnu là'o Minnwi, mbɔ là'o pigitia yi, ɲa a shā'o ni ɲguon ɲi mon ndua pigitia yi nɛ. ɲguon pa ɲgwa ɲa pugu chwīe nnu yei nɛ, pi shi mfɛ ɲgə'i ni pugu mon mɔnon pugu pa mɔnon ɲgù'ɔ mikan ɲa a kii nu nɛ shhi pa ghan ntaon Minnwi pi taontaon pugu pa shhi Muon Minji. <sup>11</sup> Ndindhi mɔnon ɲgə'i yugu ku'ɔ tothi ki ndugwi yi, fɛɛnon lɔ mbɔ mon naonchi pugu pa tu'u ni ɲgwa pei ɲa pugu gha'o minyien ghɔ pugu pa yaon ɲa pi chwīe nɔ fhi yi nɛ, pugu pa sheshɛnon ɲa a pin pi nū'ɔn li ligi yi mbin yu nɛ. <sup>12</sup> Yei gè ni ɲgwa Minnwi pi taontaon nɔ tii nu shii, mbɔ ɲgwa pɛ ɲa pugu nū'ɔn kina Minnwi pugu pa pin yugu mbin Jishɔ nɛ."

<sup>13</sup> ɲja'o ɲggi llɔ po chhu nu ɲa, "Nā'an yei: Shishini, mbɔɔ pɔ ni ɲgwa pɛ ɲa pugu khu mon pin mbin Taathɔ nɛ llɔ ndwɛ ɲgəi nu shhi." Jijwɛ Minnwi chhu ɲa, "Shishini mbɔɔ yugu, nthɛ ɲa pugu shi mfɛɛ non yugu llɔ ɲkuon fà'a yugu, nthɛ ɲa fà'a yugu shi njou ɲjin yugu!"

### *Maon kwōo ɲkuon shhɛ*

<sup>14</sup> Nɛnɛ ndii, ɲga ɲjəi nu nɛ ɲjəi lulun fufhu, yichəi non chɔchɔ ɲkuon lulun ghɔ nɔ Muon ɲonmishua, ni ɲkie nɔ yi laongo thɔ yu, ni ɲkwan minwi ya'a reshi mbɔ yi chəchigəi mbhɔ yu.

<sup>15</sup> Yichəi ta'a ɲgan ntaon Minnwi taon mon Nda Minnwi nchhɔ mɛin ju ghɔ ɲa a chhɔ ɲkuon lulun ghɔ nɛ ni mmɛ ɲggi ɲa, "Lɔgɔ minwi yɔ ɲa a pɔ nɔ yi ya'a

reshi nE ηkwōo maon nō ghō nthE ηa ndiī kwōo maon kwo thō, nthE ηa ya maon kwōo ηkuon shhE kwo ya ntini ti ηkā’o.” <sup>16</sup> NnE ju ηa a ni nchhō ηkuon luluη ghō nE, firi minwi yi ηkuon shhE, ηkwōo maon kwōo ηkuon shhE.

<sup>17</sup> NnE yichēi ηgaη ntaon Minnwi taon mon Nda Minnwi po mfā’o minwi chēchigēi mbō ηkwan yi ya’a reshi ghō ηkaa yu. <sup>18</sup> Yichēi ta’a ηgaη ntaon Minnwi taon li’i fē’ingieη, mbō yE ηgaη ntaon ηa a ni mfā’o ghrī mōηon nE, mēiη yE ηa a ni mfā’o minwi chēchigēi ghō nE ni nji ηa, “Lōgō minwi yō nja’a ntīEη thī grape mon faan grape ηkuon shhE, nthE ηa pa ntīEη thī grape pi kwo tini.” <sup>19</sup> NnE ηgaη ntaon ghō firi minwi yi a tiri ηkuon shhE ηkwōo pa ntīEη thī grape ηkuon shhE, mā’an mon mme li’i ηa Minnwi ghā nchwīe là’o pigitia yi nE. <sup>20</sup> Pi kieη ntīEη thī grape pighō mon li’i kieη ntīEη thī ηa a lō mbō pi mon la’a nE, chhī khīi ntaon mon li’i kieη ntīEη thī ghō, ti mbō ta’a kwō ni ghrā yi nō ku’ō nu tōthi, ndō nshiga ti nchēiη paa ηkii ηkan ni ndipu’u wuη ηkan ni ntigao ηkan kwō.

## 15

*Khwachēi* pa ghaη ntaon Minnwi ni khwachēi pa ηkwan ηgē’i

<sup>1</sup> NnE, ηjēi yichēi li po, a pō mme yi ndō mbō yi ghraoghrao, khwachēi pa ghaη ntaon Minnwi ni khwachēi pa ηkwan ηgē’ingē’i, mbō pa ndugwi pi nthE ηa a ndugwi njiη nōon nu pigitia Minnwi. <sup>2</sup> Njēi yichēi yaon ηa a pō nō mme ηkhī ηgrashi nyan ni mōηon. Mbini nu’uη njēi ηgwa pE ηa pugu gha’a minyieη ghō pugu yaon ηa pi chwīe a pō nō ju nE, ni ndigi yaon ηa a thi nō ligi yi nE a thi yēi ηkhī ηgrashi ghō, ni yaon pa’o lōu

Minnwi mbhō pugu. <sup>3</sup> Pugu yrāo ŋkhĩ Mushi, mbō muun fā'a Minnwi pugu pa ŋkhĩ Muun Minjii ghō, nchhu nu ŋa, “Fā'a pō gha'o ndō mbō yi ghraoghrao,  
ma Minnwi Taathō, ŋa a chaa ŋguon ŋjī nE.

Ɔ nōon fā'a yō yi ndīndī ndō mbō yi shishini,  
ma Fūon pa taon taon!

<sup>4</sup> Yo Taathō, a gō ŋa a shi mien ki pōgo  
ndō ŋga'o ligi yō?

A gō tē'i ghō mbō yi taontaon.

ŋguon pa la'ataon shi nthō

ŋga'o ligi yō

nthE ŋa Ɔ ni nōon pa mbha fā'a ndīndī pō.”

<sup>5</sup> Nnu pei ni ŋga ntōgō, mbE'i, Nda Minnwi po pō yi wo, mbō ntāa ŋa Minnwi ni nū'ōn gí kīna yi mon ghō nE. <sup>6</sup> Llo mon Nda Minnwi ghō, khwachēi pa ghaŋ ntaon Minnwi ni khwachēi pa ŋgē'ingē'i taon mon ghō, mbō mon ya ŋkieŋ ndhwī fhu chiachia ni khwachēi pa ŋgwara laongo ŋkuon njū'ō yugu. <sup>7</sup> Yichēi ta'a yi shina khwE miyaon maon pighō ni mfe khwachēi kumbu ŋa pi chwīe ni laongo ni khwachēi ghaŋ ntaon Minnwi pighō, pigītua linaon mon ghō mbō pigītua Minnwi ŋa a chōmbhi ki ndugwi yi nE. <sup>8</sup> Nda Minnwi ni ndinaon ni ndindhi ndigha'o Minnwi pugu pa ghrí yi, ti a kaŋ ni nthE pa'a yichēi ŋon lo nii mon Nda Minnwi ghō ti khwachēi pa ŋgē'ingē'i khwachēi pa ghaŋ ntaon Minnwi pighō nu'uy mme.

## 16

*Khwachēi* kumbu pigītua Minnwi

<sup>1</sup> NnE ŋja'o yichēi mme ŋggī llo mon Nda Minnwi ghō chhu nu ni khwachēi ghaŋ ntaon Minnwi pighō ŋa, “Pēi ghēi nshā'o khwachēi kumbu pigītua Minnwi ghō ŋkuon shhE.”

<sup>2</sup> NnE fūon ɣgaŋ ntaon Minnwi ghēi nshā'o ji kumbu ɣkuon shhE, wuwuru mbina yu'ɔ yu'ɔ ntaon mbij ɣgwa pE ɣa pugu ni mfā'o li minyien ghɔ ndɔ ɣga'o yaon ɣa pi ni nchwie a fhi minyien ghɔ nE. <sup>3</sup> Mbra yi shā'o ji kumbu mon mme ɣkhī, a kara mbɔ nɔ chhī khu ɣon, ɣguon pa mimaon maon mon ɣkhī ghɔ khu ghao.

<sup>4</sup> Yichēi mbra yi, a pɔ yi trEi, shā'o ji kumbu ghɔ mon ninēi pugu pa ɣkhī ɣka'ashE, pugu gū chhī. <sup>5</sup> Nja'o ɣgaŋ ntaon Minnwi yE ɣa a ni ndina nu ni mon ɣkhī nE chhu ni Minnwi ɣa,

“Yo, ɣon Taonɣon, ɔ ɣon ndindī, ɣa a pɔ, ni mbɔ,  
nthe ɣa a thɔ gɔ ni pa njɔ pei.

<sup>6</sup> Nthe ɣa pugu ni njwi

ɣgwa Minnwi pi taonɣon pugu pa njēli'i Minnwi,  
nne ɔ fE chhī ni pugu ɣa pugu nnu.

A yaon ɣa a pie ɣa pugu fā'o nE.”

<sup>7</sup> Nja'o, li'i fE'ingien Minnwi chhu nu ɣa,

“Oon, ma Taathɔ, mbɔ Minnwi ɣa a chaa ɣguon njī nE,  
pa njɔ pɔ kā'o ndɔ mbɔ yi nnu shini!”

<sup>8</sup> Yichēi ta'a ɣgaŋ ntaon Minnwi, mbɔ ɣgaŋ shina yi khwE, shā'o ji kumbu ɣkuon minaon, pi mien minaon ghɔ a tūon ɣgwa ni mɔon yi. <sup>9</sup> Titiini laonlaon ghɔ ni ntūon vugu pugu chɔnɔ ligi Minnwi ɣa a fā'o njī mbij pa ɣgə'ingə'i pei nE. Pugu shini ndɔ mbā'a ɣkūnu yugu ni phī mfe ndigha'o ni Minnwi.

<sup>10</sup> ɣgaŋ ntaon Minnwi mbɔ ɣgaŋ tiEŋ shina shā'o ji kumbu ɣkuon faon minyien ghɔ, la'ataon yi gū njij. Pa ɣgwa naon lij pugu mon yu'ɔ, <sup>11</sup> nchɔnɔ Minnwi po nthe yu'ɔ yugu pugu pa mbina. Pugu shini ndɔ mbā'a ɣkūnu yugu ni mbha nnu yugu. <sup>12</sup> Yichēi ta'a ɣgaŋ ntaon Minnwi mbɔ ɣgaŋ ntigao shina shā'o ji kumbu ɣkuon mme ninēi ɣa pi mēin ni Yufrete, ɣkhī yi ywiri nɔ piri nu



shendaonj ni pa fūonj llo ŋgei li' i sha' a minaonj. <sup>13</sup> Ñjəi trɛi jijwɛ pɪphɪ pugu pɔ nɔ mishɪnɔ. Pugu ni nchhɔ ntaonj nu nchò mme ndaonj mikwokwo, pugu pa nchò minyienj ghɔ, ni nchò njəili' i mifi. <sup>14</sup> Pugu ni mbɔ pa jijwɛ pa miŋwɛiŋ nthɔ nōonj pa li ndɔ ŋgəi njəi pa fūonj monj ŋguonj mbhi nɔ kiri nu vugu ta' a li' i nɔ nchhò monj mme llé Minnwi ŋa a chaa ŋguonj nji nɛ.

<sup>15</sup> Jishɔ Taathɔ ni nchhu ŋa, “Lii njəi, ñthɔ nu nɔ ŋgina! Mbɔrɔ yi ŋonj ŋa a lɔ nji' i ndhɛ lɔgɔ nɛ, ŋa a mā' aŋ ndhwɪ yi, nne ŋa ki' i a nyienj ntii, nne mfā' o lrithɔ li' i wo.”

<sup>16</sup> Nne pa jijwɛ pighɔ kiri pa fūonj pighɔ ta' a li' i nɔ li' i ŋa pi mɛiŋ monj chrà Hìbru ni Amagedonj nɛ.

### Shina ndigi khwachəi kumbu

<sup>17</sup> Nne ŋgaŋ ntaonj Minnwi mbɔ ŋgaŋ khwachəi shina shā' o kumbu yi monj tɔthi, mme ŋgɪ ntaonj monj Nda Minnwi, llo ŋkuonj faaŋ Minnwi, nchhu nu ŋa “A mme!”

<sup>18</sup> Pa fiembɪ ni shēi nu, ndūo nu, ntou pa miwara mbɪ, shhɛ shina monj shendaonj ŋa ŋonj lɔ naa ma njəi llo nɔ ha' aŋ ŋonj mishua ni mbɔ ŋkuonj shhɛ nɛ, yie shina nu shhɛ ni mbɔ ŋkiɛŋ mme yi. <sup>19</sup> Mme la' ataonj ghɔ ni nshina ntaonj trɛi krao, pa monj la' a monj pa taonj taonj gu. Minnwi kwiŋ mme Babilonj nchwɛ vi a nnu là' o llo monj ndua mme pigɪtua yi. <sup>20</sup> ŋguonj pa puonj ŋkūnu titri ŋkhɪ tei, pa' a kaŋ ta' a mbra lɔ nu' uŋ mbi' i. <sup>21</sup> Mɛmmɛ wɛi, ŋa lrɪ nu muŋu ni mbɔ nɔ khwɛ wuŋ kilu ni kilu yi tiɛŋ, gū llo po mbɪŋ ŋgwa, pugu chɔnɔ Minnwi nthɛ ŋgə' i wɛi nthɛ ŋa ŋgə' i ghɔ ni ŋga' a.

<sup>1</sup> Nnε, yichəi ta'a ngan ntaon shina khwachəi pa ghan ntaon Minnwi pigho ɲa pugu ni ntuo khwachəi kumbu nε, tho nchhu vəi ɲa, "Tho, ɲshi nōon shá'a mme shakhi ghɔ vε ɲa a chho ɲkuon pa ntou ɲkhĩ nε. <sup>2</sup> A ju ɲa pa fūon ɲkuon shhε hεiɲ kwo pɔ pugu pugu mon shúon nε, ɲgwa ɲkuon shhε hεiɲ kwo paa nthε nnu nu là'o kwoshuon yi nε."

<sup>3</sup> A tiεɲ a mon Jijwε ɲgəi ni mmu mon ɲkũnu njó, ɲjəi yichəi mingwε a chocho ɲkuon minyien pipie ɲa pi nā'an pa ligi ɲa a wε'i Minnwi nε ɲkuon ɲguon non yi ghao. Minyien ghɔ fā'o khwachəi tho ni wuɲ ndua.

<sup>4</sup> Mingwε ghɔ ni mā'an ndhwí pipie, nchwie non yi ni pa shíga laonɲo pugu pa ɲgù'o pwapwa pugu pa pichəi ɲkwan maon ɲgəno. A ni ntuo ndua ɲa pi chwie ni laonɲo a linaon ni pa nnu piphí pugu pa tɔtrɔ shúon yi. <sup>5</sup> Pi ni nā'an yichəi nnu ləiɲ ɲkuon choyei yi: Mmε Babilon mbo múuɲ pa shakhi pugu pa ɲguon pa nnu piphí ghao ɲkuon shhε. <sup>6</sup> ɲjəi mingwε ghɔ a paa ni chhĩ pa ɲgwa Minnwi pi taonɲaon, chhĩ pa ɲgwa ɲa pi ni njwi vugu nthε Jishɔ nε. Mi ni ɲga njəi vi, ɲgrāo ɲkiεɲ ye.

<sup>7</sup> Ndo ɲgan ntaon Minnwi ghɔ chhu vəi ɲa, "ɔ ghrāo pi kɔ? ɲshi nshwei ghɔ ni nnu ləiɲ nthε mingwε yinε pugu pa minyien ghɔ ɲa a fā'o khwachəi tho, ni wuɲ ndua ɲa a tiεɲ vi nε. <sup>8</sup> Minyien ghɔ ɲa ɔ ni njəi nε ni mbo yi maon ndo ki lo mbo ndwε, ndo ntā'a nu ɲku'o llo mon tiεɲ ki ndugwi yi ɲgəi pi piri vi. Pa ɲgwa ɲa pugu chho nu ɲkuon shhε ɲa pi lo nā'an ligi yugu mon ɲwa'anli choombhi llo ndii ɲa Minnwi ni nchwie mbhi nε shi ɲgrāo nɔ yəi mi minyien ghɔ, nthε ɲa a ni mbo ndo pa'a ndo nu'uɲ mbo ndo mfā'o nɔ tho nu.

<sup>9</sup> Yei fε gɛ ni kwā'a nu shietho: Khwachəi tho pigho khwachəi pa mbra ɲa mingwε ghɔ chho ɲkuon ghɔ nε.

<sup>10</sup> Pi pini nu'uɲ mfā'o khwachəi pa fūon, shina pugu yi

tiεnj kwo gū, ta'a yi wu'ɔ nchhɔ sha'a nu, ta'a yi wu'ɔ mbi'i nu ma nthɔ, ndɔ shi nja nthɔ, a kina nɔ kuo ndii.

<sup>11</sup> Ndɔ ni minyienj yε nja a ni mbɔ yi maonj, ndɔ pa'a ndɔ nu'uj mbɔ yi maonj nε, a pɔ pi njanj shina yi fūonj ndɔ mbɔ pi ta'a yi shina yi khwachəi pighɔ ndɔ pi shi mbiri vi. <sup>12</sup> Wuuj ndua yε nja ɔ ni njəi nε pɔ pi wuj fūonj nja pugu lɔ naa mfā'o ghrí nɔ pa pifusonj ya'a, ndɔ pugu shi mfā'o ghrí nɔ fūonj nɔ ta'a awa pugu pa minyienj ghɔ. <sup>13</sup> Wuuj fūonj pei pɔ pi ni ta'anjgi, mfε nji yugu pugu pa ghrí yugu nɔ sha'a nu ni minyienj ghɔ. <sup>14</sup> Pugu shi mā'anj Muuj Minjii ghɔ ni nchhɔ, Muuj Minjii ghɔ gha'a vugu nthε nja a Taathɔ pa taathɔ, mbɔ Fūonj pa fūonj, nɔwa pε nja pugu pugu pɔ nε, pɔ pi nɔwa nja pi mēinj vugu, nchu'ɔ vugu pugu lɔ mbini mbɔ ghanj younjinj pi nja pugu ghà nja'o vi."

<sup>15</sup> Njanj ntaonj Minnwi ghɔ chhu vəi nja, "Pa njhí pε nja ɔ ni njəi li'i nja shakhi ghɔ ni nchhɔ nε, pɔ pi pa nɔwa pa la'ala'a taonj, njkienj ntou pa yú nɔwa, pugu pa nɔwa pa taonj taonj, pugu pa nɔwa llɔ monj pa njkwanj njkwanj chrà. <sup>16</sup> Wuuj ndua pε nja ɔ ni njəi nε pugu pa minyienj ghɔ shi mbina shakhi ghɔ. Pugu shi njkwe nɔwonj yaonj mbhɔ yu ghao, mienj vi a kina ntii. Pugu shi njkru freinonj yi, ntūonj vi ni mójonj. <sup>17</sup> Nthε nja Minnwi kwo kəonj njù'ɔ yugu nja pugu chwie nnu nja ju Minnwi tā'a nu nε, ntɔgɔ pi njkūonj pɔ nu ni ta'anjgi mfε ghrí yugu nɔ pa fūonj ni minyienj ghɔ, ti pa chrà Minnwi nu'uj ndɔgɔ li'i. <sup>18</sup> Mingwε yε nja ɔ ni njəi nε, a ju mbɔ mme la'ataonj nja a fā'o nji mbinj pa fūonj njkūonj shhε nε."

## 18

*Gū nu Babilonj shhε*

<sup>1</sup> Yei ni nga ntogɔ, ñjəi yichəi ngaŋ ntaon Minnwi, a shwi'i nu shhɛ llɔ po. A ni mfā'ɔ ŋkiɛŋ mmɛ ghrí, ŋkuon shhɛ chhɔ shɛiŋ nu nthɛ ndigha'ɔ yi. <sup>2</sup> A mɛiŋ ni ŋkiɛŋ mmɛ ŋggi ŋa,

“Mmɛ Babilon gū, a gū!

A gū li'i chhɔ pa miŋwɛiŋ,

mbɔ li'i ŋa ŋguon pa jiwɛ piɸhi ghà ŋgəi ŋkra fɔ ŋguon ndii nɛ,

li'i ŋa ŋguon pa mishi piɸhi ghà ŋgəi ŋkra fɔ ŋguon ndii ghao,

li'i ŋa ŋguon pa minyien piɸhi, minyien ŋa pi lɔ nji'i ntā'a nu nɛ ghà ŋgəi fɔ ŋguon ndii.

<sup>3</sup> Nthɛ ŋa ŋguon pa la'ataon ghao kwo nnu

là'ɔ tɪtɪni shɔɔ nu kwoshuon yi,

pa fūon ŋkuon shhɛ hɛiŋ kwo pɔ pugu pugu mon shúon, pa ghan pi'ɛ tan ŋkuon shhɛ hɛiŋ kwo gū ghan fā'ɔ llɔ ŋkuon tɪtɪni pɪga pugu pa njù'ɔ shúon yi.”

<sup>4</sup> Nnɛ ñja'ɔ yichəi ŋggi po, a chhu nu ŋa,

“Pəi taon ni vəi mon la'ataon ghɔ, ma ŋgwa pan,

nnɛ ŋa ki'i pəi yi'i mbɔ ŋgia phi yi,

pugu pa nɛnnɛ ŋa ki'i pəi shi mbɔ ŋgia ŋgə'i yi.

<sup>5</sup> Nthɛ ŋa pi kwo kirɪ phi yi mon gwí ti a ku'ɔ ti mbɔ nɔ po.

Minnwi kwij ŋguon mbha nnu piɸhi pi ghao.

<sup>6</sup> Pəi fā'a mbij yu wu'ɔ nɔ ha'an juju fā'a mbij ŋgwa nduon nɛ.

Pəi lu'u mbha fā'a yi ghɔ paa li'i.

Ŋi'ij là'ɔ mon ndua yi a tɪni ti mbɔ paa li'i ŋkwan ha'an juju ni ni'ij yi ŋgwa nɛ.

<sup>7</sup> Nɔ ha'an a ni nchhɔ ŋga'ɔ non yi nchhɔ nu mon nchhɔ shi'i nɛ,

nnε fε ηγθ'í ghó pugu pa yu'ó njù'ó pi nó fí'í  
 ηkwan ɣha'ó non pugu pa nchhó shi'í ηa a ni  
 nchhó mon ɣhó nε.

Nthε ηa mon njù'ó yu a chhu ηa,  
 'Nchhó pi nó ηgwafuon, ndó nji'i mbó pi ηkugu,  
 mba'a ma nji'i mfā'o yu'ó njù'ó.'

<sup>8</sup> Nthε yie ɣhó, ηγθ'íηγθ'í pi,  
 gu, yu'ó njù'ó, ni nji shi nthó pi ta'a llé pi lo mbini  
 ntūon vi ni mónon  
 nthε ηa Minnwi Taathó, ηa a sha'a vi nε, fā'o nji."

<sup>9</sup> Pa fūon ηkuon shhε, ηa pugu pugu ni mbó mon nnu  
 kwoshuon, nchhó mon nchhó shi'í pugu pugu nε shi ηkēi  
 ndó njūa nthε vi ndiη ηa pugu shi njēi ndindhi mónon  
 ηa a chhó ηkii vi nε. <sup>10</sup> Pugu shi ntithi fie hini, mon pōgó  
 nu yú'ó ηa pi ni'ij nu mbij yu nε, nchhu ηa,

"A nnu wuwuru! A nnu wuwuru!  
 Gó mme la'ataon, gó mme la'ataon, mbó Babilon!

Wu'ó mon ta'a awa, ɣha'a nu mó thó."

<sup>11</sup> Pa ɣhan pi'ε tan ηkuon shhε kēi ndó njūa vi,  
 nthε ηa sheshenon lo nu'uj njuon kaku pugu ηkamu'on.

<sup>12</sup> Sheshenon shini ndó nu'uj njuon pa laonɣo, pugu  
 yichēi ηkwan tīni tininchoon, shiga pugu pa ηgù'ó  
 tininchoon, pi mēin ni pēθ, pa ndhwí tininchoon mbó  
 yi frū, pichēi pa ndhwí ηa a pie shishini, pugu pa pichēi  
 ndhwí tininchoon pi mēin ni shilki, pugu pa ndhwí ηa  
 a pie nó pēi, pugu pa ηguon ηkwan thi ηa pugu fā'o  
 mbwa lun nε, pa ηguon pa ηkwan yaon ηa pi chwīe ni  
 shua shinēi nε, pugu pa ηguon yaon ηa pi chwīe ni thi  
 tininchoon nε, pugu pa yichēi ηkwan tīni mbó yi pipie,  
 ni tīni, ni yichēi ηkwan ηgù'ó ηgwranɣwra, <sup>13</sup> pugu

pa shinamon,\* pugu pa mbhe nyian yaon, pugu pa lei, pugu pa laminda tininchoon ja pi meij ni meo, pugu frankishen, pugu pa la'o, pugu pa wru, pugu pa prupina gato, pugu pa shie ge, pugu pa na'an, pugu pa minji, pugu pa minyenlei, pugu pa yichai kwaj mitu ja pi meij ni kali, pugu pa kuna, mbo ngwamishua.

<sup>14</sup> Pa ghan pi'e tan pigho chhu ja, "Pa maon pawpa pe ja o khwa ni nu'wo yo ne taon ne mbhe mbo gho, guon pa maon nchho shi'i po pugu pa maon shi'i po phe ne mbo gho ti mba'a o ma nu'un mbin njai kamu'on." <sup>15</sup> Pa ghan tan pe ja pugu fa'o tan pigho ne, ja pugu ni kie pi mbo yu ngu ghan fa'o ne, shi nthi pi fie hini the ja pugu chho mbo go nu'un nu ja pi nu'un vi no gho ne, kai nu ndo nua nu ni ni, <sup>16</sup> nchhu nu ja, "A nnu wuwuru! A nnu wuwuru ni me la'ataon ja a ni ma'an pi kien ndwi ne, ndwi ja a pie shishini pugu pa ndwi pipie, mbuon non yi ni laongo pugu pa shiga ni pa ngu'wo tininchoon pi meij ni meo!"

<sup>17</sup> Nthe ja mon shina ta'a awa, guon maon pei ghao shi'i."

Guon pa taatho mon kh'i gho, pugu pa ngwa mon gho, ni ghan fa'a mon mitu kh'i pigho, pugu pa ngwa pe ja tan yugu po pi kuon kh'i ne, thi pi fie hini. <sup>18</sup> Pugu ni kai ni ni no ha'an pugu ni njai ndindhi ja a taon nu mon monon ja a ni nchho kie vi ne, ja, "A yai la'ataon ja a ni mbo no me Babilon?" <sup>19</sup> Pugu sha'o pru tho pugu no ha'an pugu ni kai nu ndo nua nu ne, kai nu ni ni ja, "A nnu wuwuru ni me la'ataon gho,

\* 18:13 18:13 Yei yichai kwaj yaon ni'in mon brei pawpa. A gha ndho pi kuon ghrao thi ja pi wu'wo, mbo pi yi funfun.

mbɔ li'i ɲa ɲguorj ɲgwa pɛ ɲa pugu fā'o pa mitu  
 ɲkhĩ morj ɲkhĩ nɛ,  
 tɔgɔ pi ɲkuorj fā'o yi ɲgū ghanj fā'o!  
 Nthɛ ɲa shina ta'a awa, a gū gha."

<sup>20</sup> Fā'o pwanju'ɔ nthɛ vi, ma po,  
 pugu pa ɲgwa Minnwi pi taorjtaorj, pugu pa ghanj  
 ntaorj Jishɔ, ni pa ɲjəli'i Minnwi.

Nthɛ ɲa Minnwi sha'a vi mɛ njó ghɔ nthɛ vəi!

<sup>21</sup> Nnɛ yichəi titini ɲganj ntaorj Minnwi lɔgɔ ɲgù'ɔ  
 nɔ fi'i mmɛ ɲgù'ɔ wū'ɔ yaorj mā'anj morj ɲkhĩ, nchhu  
 nu ɲa,

"A ha'anj pi shi mā'anj Babilonj piphi,  
 mbɔ mmɛ la'ataorj ghɔ,  
 pa'a pi lɔ ma nu'urj ɲjəi vi ɲkamu'ɔj.

<sup>22</sup> Nnɛ ɲggi lóu ɲa pi ghà ɲkraokrao, pugu pa ghanj pa'o  
 lóu, pugu pa yi maorj tua, ni ghanj tua ntəj,  
 mba'a pi ma nu'urj ɲja'o shina ghɔ ɲkamu'ɔj  
 ki ghanj chwie sheshe ɲkwanj maorj ni mbhɔ,  
 mba'a pi nu'urj ɲjəi vugu shina ghɔ ɲkamu'ɔj  
 ki ɲggi ɲgù'ɔ wu'ɔ yaorj,  
 mba'a pi nu'urj ɲja'o shina ghɔ.

<sup>23</sup> Lí'ɛ ɲa laj ghà mɛ nɛ,  
 mba'a a ma nu'urj nthɛ shina pəi ɲkamu'ɔj.

ɲggi mimbialánj pugu mingwɛ fhi,  
 mba'a pi ma nu'urj ɲja'o shina pəi ɲkamu'ɔj.

Nthɛ ɲa ɲgwa ɲa pugu ni nthɔ mbi'ɛ tanj nɛ ni mbɔ pugu  
 mbɔ pa mmɛ ɲgwa ɲkuorj shɛ.

Pəi ni mfiɪ ɲguorj ɲgwa la'ataorj ghao ni ɲgánj yəi.

<sup>24</sup> Pi ni mɛ njó ni Babilonj ghɔ nthɛ ɲa pi ni ɲjəi ɲa  
 chhĩ pa ɲjəli'i Minnwi pugu pa ɲgwa Minnwi pi  
 taorjtaorj,  
 pugu pa ɲguorj ɲgwa pɛ ɲa pi ni ɲkwo ma njwi nɛ,  
 pɔ mbhɔ yu."

## 19

*Pwanju*’o po

<sup>1</sup> Yei ni nga ntogɔ, ñja’o yaon ɲa a pɔ nɔ mme ɲggi ntou yú po, pa’o ɲgɔu, nchhu nu ɲa,

“Gha’o Yawe!”\*

Lūgu nu pugu pa ndigha’o pugu pa ɲji pɔ ni Minnwi yia.

<sup>2</sup> Nthe ɲa sha’a nu mi pɔ pi yi nnu shini mbini mbɔ yi ndindi,

nthe ɲa a kwo sha’a mme shakhi ghɔ,

ɲa a ni nthɔ mfuo pa ɲkuon shhe mon pa nnu kwoshuon mi.

Minnwi fe njó ghɔ nthe ɲa a ni njwi puon fâ’a ju Minnwi.”

<sup>3</sup> Pugu pini ɲkɛi ni ɲji ɲkamu’on ɲa,

“Gha’o Yawe!

Ndindhi ɲa a taon mbin yu ne ku’o tothi ki ndugwi yi.”

<sup>4</sup> Paa wuɲ thishi chichi ni yi khwe ghɔ pugu pa khwe mimaon maon pighɔ gū shhe ɲga’o Minnwi ɲa a ni nchɔ ɲkuon faan, nchhu nu ɲa,

“A pɔ nenne. Gha’o Yawe!”

<sup>5</sup> Yichai ɲggi taon ɲkuon faan ghɔ, nchhu nu ɲa,

“Gha’o Minnwi yia,

ɲguon yaɪ ɲa pɛi pɔ pi puon fâ’a pi ghao,

pɛi ɲa pɛi pɔgɔ vi ne,

pa miɲkwasha pugu pa ɲgwa liɛɲliɛɲ.”

Ji nu tini, mbɔ yi Muon Minji

<sup>6</sup> Ñja’o yaon ɲa a pɔ nɔ ɲggi mme yú ne, nɔ khɔ nu ntou ɲkhi, pugu pa ɲggi mme wara nu mbɪ, kɛi nu ni ɲji ɲa,

“Gha’o Yawe!

\* 19:1 19:1 A ya mbɔ pi ɲa Haleluya mon chrà Hibu.



Nthε ηα Taatho, mbō Minnwi yia, mbō chaa ηguon  
nji, sha'a.

<sup>7</sup> Pīa fā'ō pwanju'ō, pugu pa mmε pwatua mfε ndigha'ō  
ghō,

nthε ηα lán Muon Minji kwo thō.

ηgwε vi kwo lo mbiri non yi.

<sup>8</sup> Pi fe ηkieη ndugwi ndhwí pwapwa ghō ηa a mā'an,  
ni mbō ndhwí shεiηshεiη, ndō mbō yi taonetaon."

Nthε ηα ηkieη ndugwi mbwa ndhwí ghō pō pi fā'a  
ndindī ηgwa Minnwi.

<sup>9</sup> ηgan ntaon Minnwi ghō chhu vōi ηa, "Nā'an yei:  
Mbōō yi ηgwa pε ηa pi gē vugu li'i ji tini Muon Minji  
nε." Mbini nchhu vōi ηa, "Yei ya mbō pi pa chrà Minnwi  
shishini."

<sup>10</sup> ηgū shhε la'ō kwò yu nō gha'ō nu mi. Ndō a chhu  
vōi ηa, "Ki'i nchwie nne! Mummu wu'ō ηgan fā'a nō gò  
pia pa pichēi ghan pin nduon ηa pugu wēiη nnu shini ηa  
Jishō chhu nε. Gha'ō Minnwi. Nthε ηa nnu shini ηa Jishō  
chhu nε yaon ηa a ghà ηkāon pa ηgwa pugu yōi nnu mbō  
Minnwi nchhu nε."

*ηgan ηon ηa a ku'ō minyienlōi fhu*

<sup>11</sup> Nnε ηjōi po ηa'an, ηjōi minyienlōi fhu thi fo! ηon  
ηa a ni nchhò ηkuon ghō nε pi mēiη vi ni Kà'a Ki Fī  
ndō mbō Nnu Shini. A ghà nsha'a ndō mā'an nchhò mon  
ndindī. <sup>12</sup> Ligi yi pō nō liη mōon. Ntou pa ηkie pō thō  
yu. A fā'ō ligi ηa pi nā'an mbīη yu ηa yichēi ηon lo nji'i nji  
ηkieη ju nduthō yi. <sup>13</sup> A mā'an mmε ndhwí ηa pi ni nchru  
mon chhī, ligi ηa pi ni mēiη vi nō ghō nε pō Chrà Minnwi.  
<sup>14</sup> Pa ghan mā'an nchhò po yōu njiη yi. Nyiη nu ηkuon  
pa minyienlōi fhu, mā'an ndhwí fhu taonetaon. <sup>15</sup> Kafa  
chēchigōi taon nchò yu ηa a shi ηgwie pa taon taon nō  
ghō. A shi nsha'a vugu ni mbie tīnī. A shi nīi grape mon

lì'í kiεn là'ò, mfu'u là'ò mbɔ yi wuwuru pigítua Minnwi ña a chaa ñguon ñjì nε. <sup>16</sup> Pi ni nā'añ ligi ñkuon ndhwí yi pugu pa nta'ò yi ña, Fùon pa fùon pugu Taathɔ pa taathɔ.

<sup>17</sup> Nnε ñjəì ñgan ntaon Minnwi a thi mon minaon, mēin pa mishi ña pugu yei nu mon tɔthì nε ni ñjì ña, “Pəì thɔ ñkiri ta'a lì'í nɔ mmε jì Minnwi, <sup>18</sup> nɔ kru nu frèi pa fùon pugu pa thishi pa shooge, frèi pa memme ghan ñjì, frèi pa minyienləì pugu pa ghan ku'ɔ pi, pugu pa frèi ñguon ñgwamishua pa ñgwa ña pugu lɔ mbɔ pa ñkuna nε pugu pa ñkuna. Pa minkwasha pugu pa ñgwa lienlien.”

<sup>19</sup> Ñjəì minyien ghɔ pugu pa fùon ñkuon shhε pugu pa ghan mā'añ nchhɔ pugu kiri nɔ mā'añ nu vi ni nchhɔ mbɔ ju ña a ni nchhɔ ñkuon minyienləì nε pugu pa ghan nchhɔ pi. <sup>20</sup> Pi ni ñgwēin minyien ghɔ ni ñjəilì'í mifiñ ña a ni nōon ntou pa lì shhì yu nε, mbɔ pa lì pε ña a ni mfiñ ñgwa pε ña pugu ni mbin mfā'ò lì minyien, mbɔ ñgwa pε ña pugu ni ñga'ò yaon ña pi ni nchwīe a pɔ nɔ minyien ghɔ nε. Pi ni mā'añ minyien ghɔ pugu pa ñjəilì'í mifiñ ghɔ pi maon mon lī mónon ña a kii nu ni ñgù'ɔ mikan nε. <sup>21</sup> Pi jwi pigəì yugu ni kafa yε ña a taon nchɔ ju ña a ni nchhɔ ñkuon minyienləì nε. Ñguon pa mishi ghao ni ñkugwi non yugu ni frèi yugu.

## 20

### *Ta'a ñkan ñga'ò ghɔ*

<sup>1</sup> Nnε ñjəì ñgan ntaon Minnwi chəì a shwi'i nu shhε llɔ po, ntuo chu'ɔ shin ki ndugwi yi pugu pa chein lilri mbhɔ yu. <sup>2</sup> A ni ñgwēin mmε ndaon mikwokwo ghɔ, mbɔ mitwε'í lleshhì mbɔ devì ki Shata, ñkrau vi nɔ ta'a ñkan ñga'ombhi, <sup>3</sup> mā'añ vi mon shin ghɔ nchri cho yi, ndēi thɔ yi nnε ña minthε pa'a a lɔ nu'uj mfiñ pa taon taon mbīgi

ngōi shhi ti ta'a nkanj nga'o ghō nu'uj mme. Yie ghō shi nga ntōgō, a yi'i ja pi chu'ō vi nō kuo ndii.

<sup>4</sup> Njəi pa faanj, ngwa pε ja pugu ni nchhō nkuonj ghō nε pō ngwa pε ja pi fε ghrí ni pugu ja pugu sha'a nε. Mbini nu'uj njəi nchǎi pa ngwa pε ja pi ni nja'a thō yugu nthε ja pugu ni nchii nnu shini ja Jishō ni nchhu nε pugu pa nthε chrà Minnwi. Ngwa pε ja pugu shini ndō nga'o minyienj ghō, ki nga'o yaonj ja pi ni nchwē a pō nō ju nε, ki lō mbinj pi nū'ōnj lī yi choyei pugu, ki nō mbhō yugu nε, pinī mfā'ō chōmbhi nsha'a fūonj pugu pa Krishto nō ta'a nkanj nga'o.

<sup>5</sup> Pigəi ngwa ja pugu ni nkhu nε shini ndō nu'uj mfā'ō chōmbhi ti ta'a nkanj nga'o nu'uj ntōgō. Yei pō pi fūonj ku'ō nu monj gu. <sup>6</sup> Mbōrō pugu pa taonjtaonj pō pi yi ngwa pε ja pugu pō monj fūonj ku'ō nu monj gu nε! Mbra gu lō nu'uj mfā'ō nji mbinj pugu, ndō pugu shi mbō pi pa ghanj fε'ingienj Minnwi pugu Krishto. Pugu pugu sha'a fūonj ka'a nō ta'a nkanj nga'ombhi.

### *Pi gha'a Shata*

<sup>7</sup> Ndiī ja ta'a nkanj nga'o ghō mme nε, pi shi mfu'u Shata monj chǎinj. <sup>8</sup> A taonj ki'ε nō fii nu pa taonj taonj ja pugu pō monj khwε ghaa mbhi nε, mbō pa Go pugu pa Mago, nkiri vugu nō mā'anj nu nchhō, pugu yienj ti mbō nō shishhe nkij mme nkhi. <sup>9</sup> Pugu ni ntia nyienj monj nguonj shhe ghao nginj lī'i yε ja ngwa Minnwi pi taonjtaonj ni mbō nε pugu pa mme la'ataonj ja Minnwi khwā nε, ndō mōnonj shwi'i llo po njigəi vugu.

<sup>10</sup> Pi mā'anj devī ja a ni mfiī vugu nε monj mme līi mōnonj ngū'ō mikanj pugu pa ngū'ō mōnonj lī'i ja minyienj ghō pugu njəilī'i mifiī ni mbō nε. Pi wōo ngə'i mbinj pugu fō ni naonchi pugu pa tu'u, ki ndugwi yi.

*Shá'a shhi mme faan fhu*

<sup>11</sup> Njəi mme faan fhu ki'e pugu non na a ni nchho nkuon ghō nE. Shhe pugu pa po tei ndollo yəi yu pa'a pi lo nu'un njəi vugu. <sup>12</sup> Mbini njəi pa ngwa na pugu ni khu, mbo pa ngwa liehlieh pugu pa minkwasha, pugu thi shhi faan ghō. Pi na'an pa nwa'anli. Nne pi pini nu'un na'an yichəi nwa'anli, mbo nwa'anli chombhi. Pi sha'a pa ngwa pe na pugu ni nkhu ntogo pi nkuon yaon na pi ni na'an mon pa nwa'anli nE, wu'ō nkwan nō ha'an nchwie nu nnu yugu ni mbo nE. <sup>13</sup> Nkhi fu'u ngwa khu pe na pugu ni mbo mon ghō nE. Gu pugu la'ataon pa ngwa khu fe ngwa khu pe na pugu ni mbo mbho pugu nE, pi sha'a vugu, sheshenon vugu pi wu'ō nō fa'a yi. <sup>14</sup> Pi ma'an Gu pugu La'ataon ngwa Khu mon lii monon. Moon lii monon ghō pō pi mbra khu nu. <sup>15</sup> Ndo ti sheshenon na ligi yi lo nji'i mbo mon nwa'anli chombhi nE, pi ma'an vi mon lii monon ghō.

## 21

*Po fhi pugu pa shhe fhi*

<sup>1</sup> Nne njəi po fhi pugu shhe fhi, nthE na funon po pugu funon shhe ni nkwo togo gha, pa'a mme nkhi lo nu'un mbo. <sup>2</sup> Nne njəi la'ataon taontaon, mbo Jerushalein fhi a shwi'i nu lo po, lo mbho Minnwi, pi piri vi nō mingwe fhi na pi chwie vi nō ghəi nu ntini ni ndaon vi. <sup>3</sup> Nja'o mme nggi lo nkuon faan nchhu nu na, "Li njəi, li'i chho Minnwi pō pi pugu pa ngwamishua. A shi nchho pugu pugu, pugu pō ngwa pi, Minnwi nduthō yi pō pugu pugu nō Minnwi yugu. <sup>4</sup> A shi njigi nguon nkhi ligi yugu ghao lo ligi pugu, ndō mba'a gu nu'un mbo. Mba'a ywei gu, ki kəi nu, ki yu'ō nu'un mbho nthE na pa ndunu nnu kwo togo."

<sup>5</sup> Ju ghɔ ɲa a ni nchhɔ ɲkuon ɲaon ghɔ nɛ chhu ɲa, “Lii ɲjəi, ɲchwīe nu ɲa ɲguon pa nnu pɔ pi fhi.” A pini nu’uɲ nchhu ɲa, “Nā’an yei nnu, nthɛ ɲa pa chrà pei nnu shini ɲa a nthɛ ɲon yi’ə non yi ɲkuon ghɔ.” <sup>6</sup> A chhu vəi ɲa, “Pi kwo chwīe a mmɛ! A mmu mbɔ fūon yi ndɔ mbɔ ndugwi ɲjin yi, ɲjē yi ndɔ mbɔ ndugwi yi. Ni ɲgwa pɛ ɲa ɲjù’ɔ yugu yaon nɛ, ɲshi mfɛ ɲkhi llo mon sha’ashɛ ɲa a ghà mfɛ chɔmbhi nɛ ni pugu ki lo mfini fini. <sup>7</sup> ɲon ɲa a mā’an ti ɲga’a nɛ, maon pei shi mbɔ ji, ɲshi mbɔ Minnwi yi, a pɔ muuɲ a! <sup>8</sup> Ndɔ ni pa mbɛnɛ ɲjù’ɔ, ghan ki fā’o piɲ, pa ɲgwa piri, pa ghan jwi ɲgwa, pa ghan kwoshuon, pa ghan tou ɲgan, ghan gha’o pa nnwi, pugu pa ɲguon pa ndɛ’i ɲgiɛɲ, li’i chhɔ yugu pɔ mon lii ɲa a kii nu ni mōon ɲgù’ɔ mikan pugu pa ɲgù’ɔ mōon, mbɔ mbra gu.”

### *Jerushalɛin fhi*

<sup>9</sup> Nnɛ yichəi ta’a ɲgan ntaon Minnwi shina khwachəi ghan ntaon Minnwi pighɔ, mbɔ yɛ ɲa pugu ni mfā’o khwachəi kumbu ɲa pugu ni ndinaon ni khwachəi ndugwi ɲjin pa ɲgə’iɲgə’i nɛ chrā vəi, nchhu nu ɲa, “Thɔ, ɲshi nōon Mingwɛ fhi vɛ, mbɔ ɲgwɛ Muuɲ Minjii.” <sup>10</sup> A tiɛɲ a ɲgəi nɔ ghɔ mon Jijwɛ ɲkuon mmɛ mbra, nōon la’ataon taonɲaon vəi, mbɔ Jerushalɛin, a taon po nshwi’i nu shɛ llo mbhɔ Minnwi. <sup>11</sup> A ni nthɛ nu ni ndigha’o Minnwi, thɛ nu mi pɔ nɔ ɲgù’ɔ tininchuon ɲa fā’o nu gha’a, mbɔ nɔ yichəi ɲkwan ɲgù’ɔ ɲa pi mɛin ni jashipa, ndi’ɛ nɔ ɲgrashi. <sup>12</sup> A ni mfā’o ɲkiɛɲ mmɛ kaon ɲka’a ni paanchrɔ cho yi. Paanchrɔ ghan ntaon Minnwi pɔ chonka’a pighɔ. Pi nā’an ligi paanchrɔ pa ndaonon puon Ishrae ɲkuon pa chonka’a pighɔ. <sup>13</sup> Trɛi chonka’a ghɔ ni mbɔ ɲgei sha’a minaon, yi trɛi pɔ khwi, yi trɛi pɔ mbiɛɲ, yi trɛi pɔ ɲgei nii minaon. <sup>14</sup> Mbɛɲ ɲka’a mmɛ

la'ataonj ghɔ fā'ɔ paanchrɔ ngù'ɔ kwo pi, pi nā'anj ligi paanchrɔ ghanj ntaonj Muunj Minjii nkuanj paanchrɔ kwo pighɔ. <sup>15</sup> Ye ña pigi yu ni nchrā nu nɛ tuo muunj thi fī'i yaonj ña pi chwīe ni laonjgo nɛ, nɔ fī'i nu mmɛ la'ataonj pugu pa choŋka'a yi ni mbīnj yi nɔ ghɔ. <sup>16</sup> A ni ñga mfī'i la'ataonj ghɔ, a pɔ pi kaonj ndindī. Ñonj ghɔ fī'i la'ataonj ghɔ ni muunj thi fī'i yaonj ghɔ, a pɔ paa nchu'u ni paa ñkīi ni paa wuj ñkanj kwo\*. Kwo puñ yi, mbru yi, ni nthi yi pɔ ta'a fī'i. <sup>17</sup> A pīni nu'uj mfī'i mbīnj nda la'ataonj ghɔ a pɔ khwachəi wuj† kwo ni shigəi ñganj ntaonj yei ni mfī'i pi ni ñkwanj ha'anj ñgwamishua ghà mfī'i yaonj nɛ. <sup>18</sup> Pi chwīe mbīnj nda ghɔ ni yichəi ñkwanj ngù'ɔ ña pi mēinj ni jashipa, moonj la'ataonj ghɔ pɔ, pi chwīe pi ni ya ñkiɛnj laonjgo a li'ɛ nɔ ñgrashi. <sup>19</sup> Pi ni nchwīe ñgīnɔ ñkuanj kwo mbīnj nda mmɛ la'ataonj ghɔ ni ñguonj ñkwanj ngù'ɔ pwapwa ndɔ mbɔ yi chīgəi nchuoñ. Fùonj yi pɔ yi lili nɔ fhɔtru, pi mēinj ni jashipa. Mbra yi pɔ ñkwanj yi lili nduoñ, pi mēinj ni shafaya. Yi trɛi pɔ yi lili nɔ fhɔtru, pi mēinj ni agate. Yi khwɛ pɔ yi lili nɔ trū, pi mēinj ni emera. <sup>20</sup> Yi tiɛnj pɔ yi pipie nɔ nchí'a, ni pa leiñ fhu ñkuanj ghɔ, pi mēinj ni onichi. Yi ntigao pɔ ngù'ɔ pipie, pi mēinj ni kanelianj. Yi khwachəi pɔ yi pipie nɔ nambwa, pi mēinj ni krisholai. Yi fúonj pɔ ngù'ɔ lili nɔ trū, pi mēinj ni bəri. Ndipu'u pɔ yi pipie nɔ nambwa, pi mēinj topashi. Wuñ pɔ yi lili nɔ trū, pi mēinj ni krishoprashi. Ta'anchrɔ pɔ ngù'ɔ lili, pi mēinj ni jashinti. Paanchrɔ pie ji shishini, pi mēinj ni ameti. <sup>21</sup> Paanchrɔ choŋka'a pɔ paanchrɔ ngù'ɔ tininchoñ pi mēinj ni pəə, pi chwīe sheshe ta'a choŋka'a ghɔ ni ta'a ñkwanj ngù'ɔ tininchoñ

\* <sup>21:16</sup> <sup>21:16</sup> Monj chrà Gri, yei pɔ pi 12,000 fī'i yi ya nshiga pi mēinj ni shitedia. 12,000 ghɔ pɔ pi nɔ nōonj nu ña la'ataonj ghɔ pɔ pi ki ntəi. † <sup>21:17</sup> <sup>21:17</sup> Yei pɔ monj chrà Gri ña 144 kubi.

gho, shendaon mme la'ataon gho po pi chwie ni nkien laongo, ndi'e no ngrashi. <sup>22</sup> Nshini ndo nji'i njoi Nda Minnwi monj mme la'ataon gho, nthE ja Nda Minnwi gho yi Minnwi Taatho ja a chaa nguonj nji nE, pugu Muun Minjii. <sup>23</sup> Mme la'ataon gho shini ndo mfa'o cha minaon ki fhu no the nu monj gho, nthE ja ndigha'o Minnwi li'e moonj yi, lan yi po Muun Minjii gho. <sup>24</sup> Pa la'ataon shi nyien pi monj li'e yi, pa funonj nkuonj mbhi hein tho ni ndigha'o yugu monj gho. <sup>25</sup> Pa chonka'a mme la'ataon gho ma ngu'o nkina pi yi wo ni naonchi, mba'a pi ma mfini nthE ja mba'a tu'u ma shini fo. <sup>26</sup> Pi shi ntho ni ndigha'o pugu pa fa'o pa taon taon monj gho. <sup>27</sup> Ndo ti mba'a sheshe yaon fuo ma nii monj gho pugu pa sheshenon ja a chwie nnu piphi ki nde'i ngien, ndo a shi ngu'o nii ngwa pe ja pi na'anj ligi yugu monj nwa'anli chombhi Muun Minjii nE monj gho.

## 22

### Ninai pugu pa thi chombhi

<sup>1</sup> Nenne, ngan ntaon gho nonj ninai ni nkhi fe chombhi monj gho voi. Nkhi gho ni ndi'e no ngrashi, nkhi nu lo nkuonj faan Minnwi pugu yi Muun Minjii, <sup>2</sup> nkhi shwi'i nu titri mme shendaon monj mme la'ataon gho. Thi chombhi ni nthi nkien sheshe ngei ninai gho, ntho njuj ntien no paanchro nge monj ta'a nga'o, ta'a nge monj sheshe naon, pa fho pi po no yigi nu ghno pa taon taon. <sup>3</sup> Mba'a sheshe yaon ja Minnwi chono nE ma nji'i mbo monj mme la'ataon gho. Faan Minnwi pugu yi Muun Minjii shi mbo fo, pa puonj fa'a pi gha'o vi. <sup>4</sup> Pugu shi njoi mini mi, pi na'anj ligi yi nkuonj pa choyei yugu. <sup>5</sup> Mba'a tu'u ma nu'unj mbo, mba'a cha li'e, ki lan

ki minaonj yi'i mbḡ, nthε ηa Minnwi Taathḡ shi mbḡ lí'ε yugu, pugu sha'a nḡ pa fḡonj ki ndugwi yi.

### *Thḡ nu Jishḡ*

<sup>6</sup> ηganj ntaonj Minnwi ghḡ, chhu vḡi ηa, “Chrà pei chrà ηa minthε ηonj yi'ḡ nonj yi ηkuonj ghḡ nε, ndḡ mbḡ nnu shini. Minnwi Taathḡ ηa a fε Jijwε yi ni pa njḡilí'í pi nε, taonj ηganj ntaonj vi ηa a thḡ nḡonj pa nnu ηa a yí'í ηa a tḡthḡ ndḡḡḡ lí'í nε ni puonj fà'a pi.” <sup>7</sup> Jishḡ chhu ηa, “**Līi njḡi**, ñtḡthḡ nḡ kuo ndii. Mbḡrḡ yi ηonj ηa a nū'ḡonj pa chrà pei ηa Minnwi nḡonj pi nā'anj monj ηwa'anjli yei nε.”

<sup>8</sup> Mmu Jouj ya'o ndḡ njḡi ηguonj pa nnu pei. Ndii ηa ηki ya'o ndḡ njḡi nε, ηki gū shhε shhi ηganj ntaonj Minnwi ηa a nḡonj nnu pei vḡi nε, ntā'a nu ηga'o vi. <sup>9</sup> Nḡo a chhu vḡi ηa, “ηga, kí'í ηga'o a. Mḡḡ pi muunj fà'a Minnwi wu'ḡ nḡ ha'anj ḡ pḡ pḡi pa liη pḡ, mbḡ pa njḡilí'í Minnwi pugu pa ηguonj ηgwa pε ηa pugu nū'ḡonj chrà ηa pi nā'anj monj ηwa'anjli yei nε. Gha'o pi Minnwi!”

<sup>10</sup> A chhu vḡi ηa, “Kí'í ndḡiη chrà ηa pi nḡonj monj ηwa'anjli yei nε, nthε ηa ndii kwo para. <sup>11</sup> ηganj mbha nnu piphi ghḡi shhi ni phi yi, ηganj nnu tḡtrḡ ghḡi shhi ni tḡtrḡ yi, ηganj ndiñdi ghḡi shhi ni nnu ndiñdi yi, ηonj taonjtaonj ghḡi shhi mbḡ yi taonjtaonj.”

<sup>12</sup> Jishḡ chhu ηa, “**Līi njḡi**, ñthḡ nu nḡ kuo ndii, ñthḡ nu ni pé nḡ pe nu sheshenonj nḡ ηkwanj ha'anj a fā'a nε. <sup>13</sup> **A mmu mbḡ** fḡonj yi ndḡ mbḡ ndugwi njin, njē yi ndḡ mbḡ ndugwi yi, jē nu ndḡ mbḡ lūgwi nu.” <sup>14</sup> **Mbḡrḡ** yi ηgwa pε ηa pugu shīgao mme ndhwí yugu a taonj nε, nnε ηa minthε pugu fā'o nji nḡ ji nu ntíεη llḡ ηkuonj thi chḡmbhi, ndḡ mbini ntḡḡḡ chonka'a nii monj mme la'ataonj nε. <sup>15</sup> **Nḡo** pa miηgu, pa ghanj tou ηganj, ni pa ghanj kwoshuonj, pa ghanj jwi ηgwa ni pa ghanj gha'o pa



nnwi pɔ pi mbhi pugu pa sheshenon ɲa pugu khwā pa nnu mbe ndɔ nchwīe nu nɛ.

<sup>16</sup> “**Mmu, Jishɔ**, taon ɲgar ɲtaon a ɲa a chhu nnu pei nthɛ pa chɔshi ni pəi. Mi ɲien Devi mbini mbɔ ɲgwɛɲion yi, mbɔ chiachia fɪnəi muun tutu’u.”

<sup>17</sup> Jijwɛ pugu mingwɛ fhi chhu ɲa, “Thɔ.” A yi’i ɲa sheshenon ɲa a ya’o nnu yei nɛ chhu ɲa, “Thɔ.” A pie ɲa ɲon ɲa ɲjù’ɔ yi yaon nɛ thɔ, ɲon ɲa a khwā nɛ kwe ɲkhɪ chɔmbhi ki lɔ mbepe.

<sup>18</sup> Nshūu tónə sheshenon ɲa a ya’o chrà ɲa a taon mon ɲwa’anjli yei ɲa pi yəi nchhu nɛ: Sheshenon mbigi yaon ɲkuon ghɔ, kaɲ Minnwi shi mbigi pa ɲgə’ɲgə’i ɲa pi fɪ’i mon ɲwa’anjli yei nɛ ghɔ. <sup>19</sup> Ti sheshenon ɲkɛɛ yaon llo ɲkuon chrà ɲa a pɔ mon ɲwa’anjli yei ɲa pi yəi nchhu nɛ, kaɲ Minnwi shi ɲkwe ji ghrà ntien thi chɔmbhi pugu pa moon mmɛ la’ataon taon taon ɲa pi fɪ’i mon ɲwa’anjli yei nɛ.

<sup>20</sup> Ju ɲa a chii ɲguon nnu pei mon nnu shini nɛ chhu ɲa, “**Shishini, nthɔ** nu nɔ kuo ndii.” A yie. Thɔ, ma Jishɔ Taathɔ!

<sup>21</sup> Pwapun Jishɔ Taathɔ pɔ ni pəi ghao. A pɔ nɛnnɛ.

ᮊwa'arjli Kih̄n a Fhi

Bambalang: ᮊwa'arjli Kih̄n a Fhi (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bambalang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 17 May 2022

850ef3bb-da84-57bb-be90-e9077e8294e0